

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec

Velja 8 K na leto

XI. zvez.

V Ljubljani, november 1917.

XXXIV. letnik.

Razlika med govornikom, bralcem, deklamatorjem in igralcem na odru.¹

Govornik mora izražati svoje misli, svoje občutke in čustva. Vse, kar pove in izrazi, kar želi in po čemer stremi, je njegova lastna zadeva. Zato so pri prednašanju govora na mestu vsa sredstva zunanje zgovornosti: poudarek, ki ga zahteva razum; poudarek, ki ga zahteva čustvo; ton prepričanja; premikanje rok, govoreči pogled in izraz obraza. Tukaj naj se čustva pokažejo v vsej barvenosti tona, tukaj je kretnja naravna in potrebna spremljevalka besede.

Bralec podaja misli koga drugega. Njegova lastna oseba stopi v ozadje. Knjiga ali pisanje govori, bralec ji posodi le svoj glas. Kdor hoče prav brati, mora čitati mirno, brez toplote in navdušenja; ne sme polagati v branje svojih lastnih občutkov; paziti mora edino na to, da pravilno in razločno izgovarja in naglaša. Bralec, ki bere vsebino knjige ali pisanja s toploto in čustvom, ki živahno naglaša in mnogo premika roke, odbija. Od njega zahtevamo trezne nepristranosti; hočemo, da naglaša, kar mu narekuje pamet, ne pa tega, kar mu narekuje občutek.

Zato je med branjem in prostim prednašanjem velik razloček. V sosednji sobi nekdo nekaj prednaša. Čeprav ga ne poznamo in ga še nikdar nismo slišali, vendar takoj spoznamo, ali dotičnik bere ali prosto govori. Tako različen je v obeh slučajih način prednašanja. Prosto prednašanje pazljivost splošno bolj budi kot branje. Vsak učitelj lahko to poizkusi, ako tega že ni. Ene in iste misli naj enkrat prosto prednaša, kdaj drugič pa bere iz knjige. Iz vladajoče tišine, iz govorečih pogledov bo brez truda ugotovil razliko.

¹ Jako zanimivo razpravlja o tem za cerkvenega govornika jako važnem predmetu prof. dr. G. Kieffer v svoji knjigi »Die äußere Kanzelberedensamkeit«. (Druga izdaja. Paderborn 1916. Založil Ferd. Schöningh. Cena M 4'80.)

Branje v cerkvi povprečno manj miče kot prosto govorena beseda. Moralisti pravijo, da župnik, ki ob nedeljah in praznikih pridige le bere, ne zadosti svoji dolžnosti, ki jo ima kot dušni pastir. In če se vprašamo po razlogu, zakaj tridentinski cerkveni zbor dušnim pastirjem nalaga za dolžnost pridiganje, to je prosto oznanovanje božje besede, se odgovor glasi: zato, ker branje pisane besede manj poučuje, manj gane; zato, ker bi branje, ako bi se pogosto ponavljalo, božjo besedo vernikom lahko pristudilo, omrzilo. In vendar pri pravilnem branju ne manjka umevanja, natančne izgovarjave, naravnosti, potrebnih pavz, da še celo neke izpremembe v glasu ne. Toda, manjkajo druge točke, ki so predvsem sposobne, da dajo prednašanju življenje, toploto in moč do src. Poleg psihičnega elementa, ki pri prostem prednašanju tako mogočno vpliva, poleg kretenj s telesom, zlasti z rokami, ki podpirajo govoreno besedo, je še nekaj drugega. Za govornika se zato zanimamo, zato ga pozorno poslušamo, ker nje ga poslušamo, ker izraža svoje misli in občutke, ker smemo zreti v globine njegove notranjosti, v njegovega duha, v njegovo srce, v njegovo dušo.

Iz tega je razvidno, kako potrebno je, da pastirske liste in druga oznanila na prižnici prečitamo z vso skrbnostjo. Branje verniki že samoobsebi težko poslušajo. Ako bi bralec ne čital pazljivo, bi s tem vernikom poslušanje še težje naredil; učinek prebranega pisanja bi bil manjši ali celo ničev.

Deklamator se poleg navadnih sredstev izgovarjave v veliki meri poslužuje barvenosti tona. Posamezne besede, posamezne stavkove dele, misli, ali cele prizore, zna — primerno njihovi naravi — izvajati sedaj zamolklo, sedaj zveneče; enkrat glasno, potem nalahko; tu z okornim, tam z lepo skakljajočim glasom. Že izprememba glasu poslušalca opozori na značaj vsebine.

Igralec se popolnoma uživi v osebo, ki jo predstavlja. Igra vlogo (personam agit vel gerit). Njegova naloga je, da kolikor mogoče natančno posnema tujo osebo; da sebe zataji in pozabi in se popolnoma prestavi v položaj in razpoloženje osebe, katere vlogo igra. Glas, izraz, obraz, premikanje, celo obleka mora odgovarjati vlogi. Če je predstavljana oseba počasna, počasi govori, neokretnega obnašanja, ima hripav glas, mora igravec biti ravnotako počasen, neroden in zagrljen. Ako izpolni to zahtevo, igra vlogo dobro in žanje priznanje.

Govornik se od igralca v mnogih točkah razlikuje tako glede kretenj kot ustnega prednašanja.

Igravec n. pr. sme skomizgniti z ramami v znamenje zasmeha, poroge; govornik bi tega nikdar ne smel storiti, najmanj še cerkveni govornik. Mnogo gibljajev rok, mnogo kretenj na obrazu, marsikatero obnašanje je na odru dovoljeno, na prižnici ne. Zadnje besede umirajočega igralca govori počasi, nalahno, mu jih prekinejo globoki dihljaji, vedno lahneje in slabeje; saj je

(repraesentative) sam umirajoči. Ako govornik opisuje smrt umirajočega, njegovih zadnjih besedi ne govori sicer naglo ali z veseljem, hitrim glasom, ampak milo in ginjeno. Izgovarja jih celo počasneje kot navadni govor, toda vse drugače kot igralec. Ta jih izgovarja kot umirajoči, katerega predstavlja. Torej z občutki in razpoloženjem, ki je tedaj prevevalo umirajočega, z glasom, ki ga je tedaj dopuščalo njegovo telesno stanje. Govornik jih pa govori pod vtisom in povtisom, ki so ga besede in dejanja umirajočega naredile nanj.

Vzemimo za pojasnitev tega načela še bolj nazoren, še bolj očividen zgled. Igralec in pridigar izgovarjata porogljive besede vojakov: »Bodi pozdravljen, kralj judovski«, ali bogokletni klic Judov pri obsodbi Jezusa: »Križaj ga, križaj ga!« — Igralec govori te besede tako, kot so bile takrat govorjene; z onim predrznim, porogljivim, oziroma močnim in izzivajočim glasom, kot so se tedaj glasile. Cerkveni govornik bo pa te besede govoril tako, da bo položil v svoj glas neko spoštovanja polno ljubezen do Zveličarja in sočutje z njegovim trpljenjem. Izgovoril jih bo z neko bojznijo, kakor bi si ne upal teh bogokletnih besedi spraviti čez svoje ustnice.

M. Stanonik.

Praznik vseh svetnikov.

1. Katere resnice nam kliče v spomin današnji praznik.

Ljudje na zemlji smo zares vsega pomilovanja vredni. Ljubi Bog nas je ustvaril, da bi ga spoznavali, ga častili, ga ljubili in mu služili — pa kako malokdaj na to mislimo! Kako redkokdaj se obrnemo z duhom kvišku, k Stvarniku. Skoro vedno se pečamo le z minljivimi stvarmi. Da, res je to, predragi v Kristusu! Toda če se tudi redkokdaj zamislimo tja gori, kjer biva naš nebeški Oče, vendar danes, na današnji praznik veljajo vsem kristjanom, veljajo vsem ljudem besede: »Kvišku srca!« In zakaj? — Ker obhajamo god in praznik vseh izvoljenih v nebesih. Današnji dan se mora v nas poživiti vera, da je še drug svet, da je po smrti drugo življenje; utrditi se mora v nas upanje, da bomo tudi mi uživali enkrat večno srečo, in vžgati se mora v nas ljubezen do Boga najsvetejšega, najljubeznivejšega, katerega gledajo od obličja do obličja oni, katerih praznik obhajamo danes. In to troje, da je nam reč še drugo življenje, kamor upamo tudi mi priti, kjer bomo enkrat Boga večno uživali, hočemo sedaj premišljevati v imenu Jezusovem.

1. Mnogo je na svetu ljudi, ki žive, kakor da bi bilo po smrti vsega konec. Udajajo se uživanju in veselju, vsemu posvetnemu kratkočasju in strežejo svojim strastem. Dobe se žalibog ljudje, ki ne verujejo, da so nebesa, da je pekel in ki mislijo, da je s smrtjo vsega konec. Oh, kako je to žalostno, kako so taki ljudje pomilovanja vredni! Mi pa, predragi kristjani, ne bomo z njimi potegnili, ampak bomo uprav danes, na god vseh nebesčanov, iz srca molili 12. člen apostolske vere, ki se glasi: »Verujem v večno življenje.« In zakaj? a) ker nas tako uči Bog sam v sv. pismu, namreč v bukvah modrosti beremo: »Pravični bodo vekomaj živeli in njih plačilo bo pri Gospodu.« Tako nas uči tudi v današnjem sv. evangeliju Jezus Kristus, ko pravi: »Blagor vam, kadar vas bodo kleli in preganjali in vse zoper vas lažljivo govorili zavoljo mene; veselite se in od veselja poskakujte, ker vaše plačilo je obilno v nebesih.« Tega nas uči b) naša slaba pamet. Na svetu se dobe ljudje, ki živijo brez greha, ki služijo Bogu in opravljajo dobra dela. Pa kako se takim ljudem dostikrat godi? Slabo. Zaničujejo jih, preganjajo jih, norčujejo se iz njih. Kje bodo torej te dobre duše dobile povračilo za svoja dobra dela, ako ne na onem svetu v nebesih. Torej je še drugo življenje, večno življenje. In nasprotno se dobe ljudje, kateri vse hudo počenjajo, kateri so polni krivice in hudobije, pa se jim na tem svetu dobro godi. Kje bodo dostali zaslužen kaznen za svoja hudobna dela? Kje drugod, ako ne na onem svetu, kjer čaka take ljudi večno trpljenje. (Zgled: Bogatin in ubogi Lazar.)

2. Drugič, sem dejal, nas navdaja danes upanje, da bomo tudi mi enkrat tam gori, kjer so svetniki. Kaj pa so pravzaprav svetniki? To so naši bratje in sestre v nebesih, ki so bili na zemlji toliko pametni in toliko skrbni, da niso pozabili na svojo neumrjočo dušo, ampak so se varovali greha in, ako so grešili, so se za to spokorili in so tako v milosti božji prišli pred večnega sodnika. Tam gori so ljudje iz vseh stanov, od najvišjega do najnižjega, imenitni in preprosti, bogati in ubogi, stari in mladi, možje in žene. Tam gori so ljudje, ki so živeli na zemlji, kakor živimo mi, živeli mogoče v istih razmerah in okolnostih, kakor mi. Bili so ljudje s slabim telesom kakor mi, nadlegovani od skušnjav kakor mi in od Boga obiskovani z različnimi nadlogami mogoče bolj kakor mi. Predragi kristjani, ako mi to premislimo, ali nas ne navdaja sladko upanje, ako so oni prišli tja gori v večno veselje, da pridemo za njimi tudi mi. Sicer pravi sv. pismo, da nebeško kraljestvo silo trpi in le silni ga bodo nase potegnili, toda če so svetniki v nebesih, dokler so še živeli na zemlji, rabili silo, zakaj bi je tudi mi ne rabili? Tri reči so poglobilne, ki delajo pot v nebesa težavno in kjer je treba rabiti silo, namreč naše slabo meso, hudobni ljudje in pa satan. Kako so svetniki to troje premagali in s silo prišli v nebesa? Poslušajte! Sv. Frančišek je imel strašne skušnjave zoper sveto čistost, kaj je storil?

Vrgel se je v trnje in se valjal po njem, da je telo krvavelo in izginila iz njega vsaka želja po grehu. Kako so svetniki rabili silo proti svetu, priča nam sv. Alojzij, ki se je izogibal vsakega posvetnega hrupa, in ako je prišel s svetom v dotiko, je vedno pazil, da ni omadeževal svoje duše. Ko je bil prisiljen iti od doma na dvor španske kraljice, se je znal tako zatajevati, da je po obrazu niti poznal ni, dasi je vsak dan občeval ž njo, ker je imel nedolžni mladenič vedno oči povešene, ko se je bal za belo lilijo nedolžnosti. In proti satanu so se svetniki ustavljali z vso silo in varovali, da ni ugrabil njih neumrjočih duš. Molili so in k Bogu zdihovali, postili se in storili vse, kar je bilo v njih moči. Glejte, predragi kristjani, tako so svetniki si delali silo in s silo so si pridobili nebeško krono. Ravnali so se po besedah: brez boja ni zmage, brez dela ni počitka, brez trpljenja ni veselja. Ako je angelski mladenič sv. Alojzij ohranil svojo dušo neomadeževano na mehkužnem kraljevem dvoru, ako je sv. Avguštin razdril svoje grešne vezi in začel resno služiti Bogu, zakaj bi se mi izgovarjali, da ne moremo? Moremo, z božjo pomočjo premoremo vse, tudi svojo dušo lahko rešimo.

3. Tretjič, sem rekel, nas navdaja današnji praznik *l j u b e z e n d o B o g a*, neskončno svetega, neskončno lepega, katerega *n e b e š k i p r e b i v a l c i* gledajo od obličja do obličja. In ta ljubezen rodi v nas srčno hrepenenje, kaj skoraj najti se tam gori, kjer kraljuje troedini Bog — eden v bistvu, pa trojen v osebah, kjer sedi na desnici Očetovi naš ljubi Odršenik Jezus Kristus. On je živel na zemlji 33 let, pozna naše gorje, naše trpljenje in sedaj pri nebeškem Očetu za nas govori, naj se nas usmili in nas skoro sprejme k sebi v nebesa. Tam gori, kjer kraljuje Kraljica nebeška in naša najboljša mati Marija. Ona, ki nas tako ljubi, bolj kakor more človeška mati ljubiti svoje otroke, ona tam kraljuje in prosi svojega ljubega Sina, naj se spomni svoje bridke smrti na križu in naj nas opere v svoji sveti Rešnji Krvi, da tudi mi pridemo očiščeni v nebeške prostore. Tam gori, kjer trume angelov in nebeških duhov prepevajo troedinemu Bogu: »Svet, svet, svet si, Gospod, Bog vojnih trum.« Tam gori, kjer se vrste trume belo oblečenih devic, ki prepevajo Najvišjemu pesem, katero peti ni dano nikomur drugemu. Tam gori, kjer s palmovo vejo v rokah slavijo sveti mučenci svojo zmago in se veselijo onih muk, onih ran, onih bolečin, ki so jih prestali za sveto vero. Tam gori, kjer nas desni angel varih komaj pričakuje, kjer ima naš sveti patron za nas pripravljen prostor večnega veselja. Da, predragi kristjani, ledeno mora biti naše srce, ako se današnji praznik ne zatopi v prebivališča nebeška in ako ne gori srčnega hrepenenja, kaj skoraj videti na lastne oči vso blaženost nebeških prebivalcev.

Predragi v Kristusu! Naj končam z umirajočim sv. Alojzijem, kateremu so, potem ko je bil že tri mesece bolan, zdravniki naznanili, da ima le še komaj osem dni živeti. Tega se je sveti

mladenič tako razveselil, da je nekemu sobratu, prišedšemu v njegovo bolniško sobo, rekel: »Veste-li že veselo novico, ki so mi jo prinesli? Samo osem dni mi je še živeti. Zapojte tudi vi z menoj Bogu zahvalno pesem, da me bo tako kmalu poklical k sebi.« In svoji dragi materi je na smrtni postelji pisal nekako takole: »Ker se ljubezen veseli z veselimi, bodite tudi vi veseli, da sem blizu tam, kjer se več bati ni, da bi Boga izgubil. Kar se mene tiče, imam svojo smrt za največjo dobroto, in prosim vas, draga mati, bodite Bogu hvaležni, da me kmalu vzame k sebi.« — Predragi kristjani, tudi nas bo ljubi Bog kmalu poklical k sebi, kmalu, pravim, kajti, naj živimo tudi še 10, 20 do 50 let, ali ni to kmalu? Bodimo pri vseh svojih delih v mislih tam gori, kjer se svetniki veselijo, in ako nas hoče svet, ako nas hoče satan pripraviti do tega, da bi grešili, spomnimo se, da smo ustvarjeni zato, da bi Bogu služili, njega ljubili in se veselili večno v svetih nebesih. Amen.

Jak. Ogrizek.

2. Kaj naj pričakujejo pri poslednji sodbi od svetnikov grešniki, kaj pa pravični.

Kdor ima dolgove in jih ne more poplačati, si išče prijateljev, ki bi zanj posredovali pri upniku. Kdor je prestopil postavo in se boji kazni, išče zagovornika, ki bi ga zagovarjal in zanj prosil, da se mu kazen odpusti ali vsaj zmanjša. Tako ravnajo otroci tega sveta; iščejo si prijateljev, ki bi jim naj v sili pomagali. Predragi! Mi smo dolžniki, veliki dolžniki. Grešili smo, hudo grešili ter s tem napravili pred Bogom velike dolgove, zaslužili velike časne in večne kazni. Po zgledu otrok tega sveta si moramo tudi mi pridobiti mogočnih prijateljev, ki nam naj pravočasno izprosijo pri Bogu odpuščenje naših dolgov, t. j. naših grehov in zasluženih časnih kazni. Taki prijatelji, zagovorniki, priprošnjiki so nam svetniki božji. Kdor si je pridobil njihovo prijateljstvo, bode gotovo čutil na sebi moč njihove priprošnje. S čim pa si pridobimo njihovo priprošnjo, prijateljstvo?

Svetniki so nam prijatelji, če jih častimo in na pomoč kličemo. Pa to še ne zadostuje; svetnike moramo tudi posnemati. Kdor noče živeti po zgledu svetnikov, mu svetniki ne bodo prijatelji, ne priprošnjiki. To razvidimo iz besed našega Odrešenika, ki pravi: »Ne vsak, ki mi pravi: Gospod, Gospod, pojde v nebeško kraljestvo, ampak kateri izvršuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.« (Mat. 7, 21.) Bog je neskončno bolj usmiljen in mogočen kot svetniki, pa vendar se ne bo zveličal, kdor ne izpolnjuje volje božje. Tem manj sme torej upati zveličanja tisti, ki svetnike, ki niso tako

mogočni in usmiljeni kakor Bog, samo na pomoč kliče, ne da bi tudi izpolnjeval voljo božjo. Voljo božjo pa izpolnjujemo, ako posnemamo svetnike. Kdor pa tega noče storiti, tega svetniki nekoč pri sodbi ne bodo zagovarjali, ne bodo zanj prosili, temveč ga bodo tožili. Zares: I. grešnika bodo svetniki pri sodbi tožili, II. pravičnika pa bodo zagovarjali in zanj prosili. To je vsebina mojega današnjega govora.

I. Redkokdaj se pripeti, da bi si ljudje, ki si v mišljenju in prepričanju niso edini, bili dobri prijatelji. Vsled tega se še redkeje zgodi, da bi dobri kristjani iskali prijateljstva med hudobnimi; navadno se dobri ljudje ogibljejo hudobnih. Če že torej pobožen kristjan, ki je navsezadnje še tudi grešnik, — zakaj grešniki smo vsi — ne mara imeti prijateljstva s hudobnimi, kako bodo potem svetniki prijatelji hudobnim? Kako bi pač mogli svetniki, ki vedno stoje pred prestolom troedinega Boga, prositi za grešnika, ki lahkomišlno kopiči greh na greh? Že pamet nam pravi, da to ni mogoče. Svetniki ne morejo biti zagovorniki trdovratnih grešnikov. Pa ne samo to, temveč svetniki so celo tožitelji grešnikov pri sodbi. Sv. Avguštin pravi, da grešnikom zato nič ne bode pomagalo pri sodbi, četudi bodo na pomoč klicali svetnike, ker jih v življenju niso hoteli posnemati. »Svetniki bodo«, pravi imenovani cerkveni učenik, »grešnike tožili.« Življenje svetnikov bode grešnike obsodilo. Pri sodbi bodo grešniki spoznali, da bi bili lahko v svojem življenju, ako bi bili hoteli, posnemali svetnike in se zveličali. Pa prepozno bodo obžalovali, da tega niso storili.

Oni zakonski, ki niso živeli v ljubezni in edinosti, ki niso vzgajali svojih otrok v krščanskem duhu, bodo pri sodbi prav živo spoznali, da bi bili morali in mogli posnemati življenje svetih zakonskih. Ti bodo njihovi tožniki. Oni mladeniči in dekleta, katerim ni bila sv. čistost bolj pri srcu ko vse na svetu, ki so svojo čistost lahkomišlno zapravili, ki so se vedno in vedno izgovarjali, da se vsled prevelikih izkušnjav ne morejo obvarovati nečistosti, se bodo na sodbi prepričali, da ni nobena izkušnja tako velika, da bi je ne bili mogli s pomočjo milosti božje premagati, prepričali se bodo, da nikakor ni nemogoče, si ohraniti krstno nedolžnost. Življenje neštevilnih krščanskih mladeničev in devic jih bode tega prepričalo. Tako bode pri sodbi vsak grešnik imel tožnike v tistih svetnikih, ki so živeli v podobnih razmerah kakor on, ki so imeli take ali celo hujše izkušnje kot on in so vendar sveto živeli. Ti svetniki bodo s svojim življenjem grešnikom na sodbi klicali: kakor vi, smo bili ljudje tudi mi; zato pa je bilo mogoče tudi vam, kar je mogoče nam.

Da svetniki grešnikov na sodbi ne bodo zagovarjali, je razvidno iz več mest sv. pisma. Tako n. pr. beremo, da je nebeško kraljestvo podobno ženitnini, na katero jih je bilo veliko povabljenih. Eden izmed teh, ki so prišli na to ženitnino, ni imel svatovskega oblačila. Zato je bil na povelje kraljevo zvezan in vržen v zunanjo temo. Nikjer pa ne beremo, da bi se bil le eden izmed nebeških svatov potegnil za nesrečneža. V neki drugi priliki pripoveduje naš Zveličar, kako je neki služabnik zakopal v zemljo talent, katerega je bil prejel od svojega gospodarja. Zato je bil obsojen v večno trpljenje. A nobeden izmed njegovih sosluzabnikov ni zanj prosil. Ravno tako se je zgodilo tudi nespametnim devicam, ki niso pravočasno napolnile svojih svetilk z oljem. Vsled tega jih nebeški ženin ni sprejel na nebeško ženitnino. Tudi zanje niso prosile pametne device, marveč so molčale k njihovi obsodbi. Dragi v Gospodu! Kdo so pa ti svatje, zvesti služabniki, kdo so te pametne device? Nihče drugi niso kakor svetniki in izvoljenci božji. Zakaj se vendar niso usmilili onih nesrečnežev? Zakaj se vendar niso usmilile onih nesrečnic? Zato ne, ker zanje ni bilo nobene milosti več. Navedene prilike namreč nam predočujejo poslednjo sodbo. Kdor bo pri poslednji sodbi obsojen, zavržen, za njega ne bo nobene milosti več. Njemu ne bo pomagala nobena priprošnja. Da tudi nas ne bo zadela podobna usoda, skrbimo zdaj, da bomo vedno v posvečujoči milosti božji! Skrbimo, da bomo rabili svoje talente, dušne in telesne moči v čast božjo, v zveličanje svoje in svojega bližnjega! Skrbimo, da bode v naših svetilkah vedno olje božje ljubezni, olje krščanskih čednosti, olje dobrih del, da nam ne bo nebeški ženin rekel, kakor nekdanj nespametnim devicam: »Ne poznam vas.« (Mat. 25, 12.)

2. Iz vsega tega vidimo, da svetniki grešnikov pri sodbi ne bodo zagovarjali, ne bodo zanje prosili, ampak jih bodo tožili. Nasprotno se pa smejo dobri, pravični kristjani trdno zanašati na priprošnjo, na pomoč izvoljencev božjih. Pravičnikom že v tem življenju svetniki radi prihitijo na pomoč s svojo priprošnjo. Saj vedo iz lastne izkušnje, da je zemlja res solzna dolina, kjer si morajo bogoljubni kristjani res silo delati, ako si hočejo zagotoviti sv. nebesa. Sv. apostol Pavel sam toži v svojih listih, da je čutil v sebi postavo, ki nasprotuje postavi duha, postavi božji, da je čutil v sebi postavo, ki ga je vabila v greh. Ta postava, ki vabi človeka v greh, je sv. Pavlu grešno nagnjenje, katero smo od svojih prastaršev z izvirnim grehom vred podedovali vsi ljudje. Zoper to slabo nagnjenje se moramo vedno pridno vojskovati, ako se hočemo zveličati. Sv. Pavel je prav pridno zatiral to svoje grešno nagnjenje in ga je tudi premagal. V svojem listu do Filipljanov nam sv. Pavel tudi pove, kako mu je bilo mogoče, da je premagal svoje grešno nagnjenje. On pravi: »Vse morem v njem, ki mi moč daje.« (Fil. 4, 13.)

Kdo je ta, ki je sv. Pavla v boju zoper grešno nagnjenje osrčeval, jačil? Nihče drugi ni, kakor Jezus Kristus s svojo vsega-mogočno milostjo. S pomočjo te milosti je Pavel postal svetnik, in po tej milosti lahko postanemo svetniki tudi mi. Pa ta milost se ne dobi zastonj, treba je za njo prositi. Zakaj Jezus pravi: »Prosíte in se vam bode dalo; iščíte in bodete našli; trkajte in se vam bode odprlo!« (Mat. 7, 7.) Če pa te milosti ne moremo doseči sami s svojimi slabimi molitvami, jo moremo doseči po priprošnji svetnikov, ako jih kličemo na pomoč in jih tudi posnemamo. Le tisti, ki to dvoje, ta dvojni pogoj, izpolnjujejo, se smejo in morejo zanašati na pomoč in priprošnjo svetnikov. Resničnost moje trditve potrjuje sv. pismo. Asirski kralj Senaherib je oblegal sv. mesto Jeruzalem z mogočno vojsko. V svoji oholosti in ošabnosti je preklinjal Boga Izraelovega. Jeruzalemsko mesto je bilo v veliki nevarnosti. Judovski kralj, pobožni Ezekija, se je zatekel k molitvi, padel je na kolena in ponižno prosil Boga pomoči. Bog je uslišal njegovo molitev in mu je dal po preroku Izaiju sporočiti tole: »In branil bom to mesto in je rešil zaradi sebe in zaradi Davida, svojega služabnika.« (4. Kralj. 19, 34.) In zgodilo se je tako. Še tisto noč je prišel angel Gospodov in pobil v asirskem taboru 185.000 mož in mesto Jeruzalem je bilo oteto. Čez več kot sto let po tem dogodku je oblegal jeruzalemsko mesto babilonski kralj Nebukadnezar. Babilonski kralj je vzel mesto Jeruzalem in razdejal judovski tempelj. Bog ni pomagal judovskemu ljudstvu, ni uslišal njegove prošnje. Zakaj tudi sedaj ni poslal Gospod vojnih trum svojega angela, ki bi naj pokončal babilonsko vojsko? Na to vprašanje nam odgovori sv. Janez Zlatousti. Ob času asirskega kralja Senaheriba je sedel na judovskem prestolu pobožni kralj Ezekija, ki je pridno posnemal svojega pradede Davida v njegovem krepostnem življenju. Zato je tudi David zanj prosil in Bog mu je pomagal. Ko je pa babilonski kralj Nebukadnezar oblegal sv. mesto Jeruzalem, tedaj je vladal judovsko kraljestvo brezbožni Sedekija. O njem pravi sv. pismo to-le: »In je delal hudo pred Gospodom, povsem kakor je delal Jojakim.« (IV. kralj. 24, 18.) Vsled svojega brezbožnega življenja Sedekija ni bil vreden Davidove priprošnje, niti božje pomoči. Učimo se iz tega, dragi v Gospodu, da moramo pošteno, pravično živeti, če hočemo, da bodo svetniki za nas prosili in da nam bode ljubi Bog pomagal na njihovo priprošnjo.

Dvignimo se v duhu v nebeške višave, pogledjmo k prestolu troedinega Boga! Neštevilno izvoljencev stoji pred veličanstvom božjim, mu prepeva trikratni »sveto«, ga gleda od obličja do obličja ter uživa s tem nedopovedljivo srečo in blaženost. Vprašam vas, kdo izmed nas ne želi biti kdaj v tej presrečni družbi, kdo si ne želi po smrti in družbi izvoljencev božjih uživati neizrekljivo veselje? Kdo si ne želi veselja, plačila, o katerem pravi Jezus: »Veselitate se in veselja poska-

kujte, ker vaše plačilo v nebesih je obilo!« (Mat. 5, 12.) Brezdvomno si tega želimo vsi. Toda, dragi moji, kdor hoče biti nekdanj v nebesih deležen plačila, veselja izvoljencev božjih, mora se sedaj na zemlji udeleževati njihovega nekdanjega pomanjkanja, trpljenja, vojskovanja; mora po zgledu svetnikov pridno prenašati pomanjkanje in druge zemeljske nadloge ter se mora junaško vojskovati zoper skušnjave. Zakaj brez vojske ni zmage, a brez zmage ni krone. Kdor hoče prejeti plačilo svetnikov, naj tudi živi kot svetnik. Nebesa so le za svetnike, drugih tam ne marajo. Čast, denar, ugled, visoka služba tam nič ne velja, tam velja samo svetost. Sveto torej moramo živeti, svetniki moramo biti, in sicer sedaj, dokler živimo; po smrti namreč bi bilo to prepozno. S smrtjo se začne ona večna noč, ko nihče več ne more delati. Kamor tedaj pade drevo, tam tudi obleži. Kakršna je duša ob smrti, taka bode celo večnost.

Pomislimo torej večkrat, da moramo sveto živeti, če hočemo tudi sveto umreti in biti večno srečni. Nikdar ne mislimo, da je to nekaj zelo pretiranega! Nikdar ne mislimo, da presega naše moči! Če so mogli svetniki sveto živeti, zakaj bi ne mogli tudi mi? Svetniki so se zveličali le s pomočjo milosti božje, to pa daje ljubi Bog tudi nam, ker hoče, da se zveličamo tudi mi. Res je, da nas sama milost božja ne zveliča, temveč mi moramo z milostjo božjo pridno sodelovati. Vsled tega je na nas ležeče, ali se bodemo zveličali, ali ne. Zaradi tega pa danes, na praznik vseh svetnikov, trdno sklenimo, da hočemo vsako milost božjo dobro porabiti! Amen.

P. Dionizij Dušej.

Spomin vseh vernih duš.

Pozabljenim dušam.

Zapeli bodo zvonovi in budili v srcih spomin vseh vernih duš. Njihova pesem pa je žalostna, žalostna kakor domotožje, saj vzbuja misel na one, ki jih že krije prstena odeja.

Morda že obledeli spomin na rajnke nam oživlja sv. Cerkev, ko se odeva v žalno obleko, ko praznuje vseh vernih spomin.

»Spominjajte se dragih rajnkih,« nam danes govori pokopališče, »spomin nanje naj gori v vaših srcih, kakor plamen luči na okrašenih grobovih.«

In spomin na rajnke bi vam tudi jaz rad danes budil in oživel ono ljubezen do njih, ki se kaže v tem, da jim pomagamo z dobrimi deli.

1. Človeškemu srcu je takorekoč urojena želja, da bi se ga njegovi dragi spominjali po smrti. Ko umira ljubeča mati, dober oče, skrben mož, se pač še enkrat ozre s trudnim pogledom po svojcih. In ta pogled je nekaj prosečega, nekaj, kar govori več kot vse besede, nekaj, kar kliče okrog klečečim: »Ne pozabite me, spominjajte se me!«

Ako greste po pokopališčih in prebirate napise na grobnih spomenikih, pa boste videli, da iz mnovega napisa zveni oni glas: »Otroci moji, žena moja, mož moj, prijatelji moji, spominjajte se me!«

Ko se je naš Gospod poslavljal od apostolov in je postavil v znak svoje neizmerne ljubezni zakrament sv. Rešnjega Telesa, je govoril: »To delajte v moj spomin! Sam Sin božji je torej želel, da bi se apostoli in vsi verniki spominjali na njega, da bi nikdar ne pozabili na njegovo ljubezen.

In ta želja, da bi ne bili med pozabljenimi po smrti, živi tudi v naših srcih. Ali bi kdo izmed nas želel, da bi ga po smrti njegovi pozabili v molitvi? Ali se nam ne zdi že taka misel nekaj žalostnega? Česar torej sebi ne želimo, tega tudi drugim ne storimo.

2. Nekaj pretresljivo žalostnega je res misel na one pomoči potrebne duše, katerih se nihče ne spominja v molitvi.

Ako greste danes na pokopališče, opazite, kako skrbno krasi nekateri grobove svojih dragih, s kakšno ljubeznijo sade na nje cvetlice, rahljajo zemljo in prižigajo lučke. Res, danes se na grobovih pogosto pokaže ljubezen do rajnkih. Pa greste morda naprej, tam sameva grob, poteptan grob, zapuščen in pozabljen; na njega mečejo rože s sosednjega groba in postavljajo nanj posodo in orodje. Ko to opazujete, ali vas ne užalosti ta pogled, pogled na pozabljen grob, ki ga ne krasi nobena roka, na katerem ne raste nobena roža, na katerem ne stoji ne križ ne kamen?

Koliko mater, koliko žena, koliko otrok, koliko staršev se bo danes zjokalo, ko bodo gledali okrašene grobove, pa se bodo spomnili na svojega očeta, moža, sina, ki ga krije ruska, gališka, italijanska ali morda srbska zemlja in bodo tam v duhu iskali njegov grob, ki je morda zapuščen, pozabljen in poteptan. Marsikateri bo danes govoril s solzami v očeh: »Ko bi vsaj mogel krasiti njegovo gomilo in zmoliti na njej vsaj en očenaš!« Glejte, dragi moji, misel samo na pozabljen grob človeku vzbuja žalost in solze.

Kaj pa je grob? Kup zemlje. Kaj pa je grob s truplom v njem? Le kup prsti, v katerem se spolnujejo one besede božje sodbe in kazni: »Prah si in v prah se boš povrnil.« Kaj je grob v primeri s človekovo neumrjočo dušo? — Če nam torej pogled in misel na zapuščen grob sili solze v oči, koliko bolj bi morali objokovati one potrebne, uboge duše, katerih se svet več ne

spominja v dobrih delih! Pozabljene duše te so objokovanja vredne, tisočkrat in tisočkrat bolj kot zapuščeni grobovi.

Kaj pomagajo duši cvetlice na grobu telesa, ki je postalo hrana črvom, če pa ni molitve, onih zdravilnih in olajševalnih cvetic, ki hlade trpljenje ubogi duši? Kaj pomaga trud in delo za olepšavo groba, če pa ni onih del, ki pomagajo duši iz groba trpljenja? Kaj pomaga mogočen kamen, lep križ na grobu — lepo je, če ga postavimo — toda duša rajnkega nima od tega najmanjše koristi!

Pogosto se celo za duše onih, ki imajo najlepše spomenike — najmanj moli in daruje najmanj sv. maš — pa ravno ti tega morda najbolj potrebujejo. Na spomeniku je morda bleščeč napis: »Nepozabljenemu očetu — nepozabljeni materi — nepozabljenemu otroku.« Toda kolikokrat ostane le pri napisu! »Nepozabljenemu« so napisali in res, telesa — groba niso pozabili, pozabili so pa na dušo! Opravili so morda še sedmino za rajnkim, potem se ga pa nikoli več — ali prav redko spominjajo v molitvi; za vernih duš dan olepšajo grob in mislijo, da so storili dosti. »Nepozabljeni« postanejo kmalu pozabljeni in prepuščeni svoji usodi in svojemu trpljenju. Uboge, pozabljene duše! Kako koprnite po pomoči in olajšavi — pa vaši svojci skrbé le za vence, le za prst in za kamen, na vas pa ne mislijo!

Na nekem pokopališču je hodil od groba do groba neki mož, končno se ustavi pred grobnim spomenikom, na katerem je bila zapisana ta edina beseda: Expecto — Pričakujem. Pričakujem — čakam na vašo pomoč, bi si dal lahko zapisati marsikdo na svoj grobni kamen. »Pričakujem — čakam na vašo pomoč,« bi lahko klical iz groba marsikateri oče, marsikatera mati, ki sta zapustila vse svoje premoženje svojim otrokom in sta premalo poskrbela za svojo dušo. Vse sta dala svojim otrokom, morda sta delala celo greh, da bi poskrbela za ugodno življenje svojih otrok, ti pa v svoji nehvaležnosti pozabijo na njiju; trgajo se morda za njih premoženje, njih duše pa prepuste njih žalostni usodi. — Ko je umrl Aleksander Veliki, so se njegovi poveljniki trideset dni pričkali pri delitvi njegovega velikanskega premoženja in kraljestva in so pozabili pri tem pokopati Aleksandrovo truplo — ki je ostalo trideset dni nepokopano. Podobno se zgodi marsikomu, ki je bil bolj bogat zemeljskih kot dušnih zakladov. Njegovi sicer ne pozabijo pokopati trupla radi ljudi — toda v grob pokopljejo tudi spomin na ubogo dušo — ki zastoj čaka in pričakuje pomoči! Ali ni to žalostna usoda pozabljenih duš?

3. Sam Gospod Jezus Kristus se pritožuje nad tem, da svet tako rad pozabi na duše rajnkih, in nas prosi in opominja, da molimo za nje.

Ko je nekoč molila sv. Margareta Kortonska za verne duše, se ji prikaže Zveličar in ji pravi: »Hči moja, pojdi k bratom sv. Frančiška in jih prosi v mojem imenu, da naj se pri svojih

pobožnostih spominjajo ubogih duš v vicah in da naj nikoli ne pozabijo nanje, kar pogosto store njihovi sorodniki in najboljši prijatelji.« Ali ni tukaj ponovil Gospod besed sv. pisma: »Ako pa kdo za svoje, zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil in je slabši kot nevernik?« Ako kdo noče skrbeti za svoje v vicah, je zatajil svojo vero in je slabši kot nevernik! Vera ga namreč uči Gospodovih besed: »Blagor usmiljenim, ker bodo usmiljenja dosegli« —; vera ga spominja na besedo božjega Sodnika: »Resnično vam povem, kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« — toda on zataji svojo vero, pozabi na te opomine in ne skazuje usmiljenja vernim dušam. Zato se lahko spolni nad njim, kar pravi sv. Jakob (2, 13.): »Brez usmiljenja bo sojen, kdor ni usmiljenja skazoval.« Onemu, ki pozabi na svoje rajnke, se po pravici lahko s sv. Pavlom očita, da je slabši kot pagan. Pagani nimajo prave vere, vera jih ne opominja, naj se spominjajo mrtvih, in vendar časte svoje rajnke in ohranijo na nje ljubeč spomin, kakor jih uči njih naravni čut. Kristjan pa, ki zanemarja spomin na rajnke in jim odreka svojo pomoč, pa zataji, uduši celo oni naravni čut za dostojnost in ono naravno ljubezen do rajnkih, zato mu po pravici veljajo besede: »Kdor pozabi na svoje —, je slabši kot pagan —!

4. Tudi sv. Cerkev nas pogosto opominja, da se spominjamo mrtvih; saj je ravno god vseh vernih duš glasen, v srce segajoč klic: »Spominjajte se mrtvih!« Danes nam sv. Cerkev kliče, kakor je Pavel Hebrejcem: »Spominjajte se jetnikov, kakor da bi bili sojetniki, in trpečih, kakor ste tudi sami v telesu.« Spominjajte se jetnikov! Žalostna je bila usoda jetnikov v stari dobi. V smrdljivih in temnih ječah, ukovani v težke verige in prikljenjeni na kamen so živeli svoje bedno življenje; zato je razumljiva skrb apostola in prve cerkve do takih revežev, ki so pogosto brez pomoči umirali počasne smrti. Podobna usoda, kot one jetnike, je doletela tudi one duše, ki morajo trpeti v ječi božje Pravice še kazen za svoje grehe. Same si ne morejo pomagati, božja pravičnost zahteva strogo zadoščenje, da povrnejo vse zadolženje do zadnjega vinarja. In ta dolg pri Bogu jim zmanjšamo in plačamo lahko mi z molitvijo in drugimi dobrimi deli. Teh jetnikov torej ne pozabite, kakor da bi bili sami njih sojetniki in bi želeli, da vam vaši drugi lajšajo trpljenje. Kakor pa želite sebi, to tudi drugim storite.

Po povzdigovanju sklene duhovnik svoje roke nad Jagnjetom, ki odjemlje grehe sveta, in vzdihne: »Spomni se, Gospod, tudi služabnikov in služabnic, ki so šli pred nami v večnost, z znamenjem vere in naj počivajo v miru. Te, za katere posebno molim, in vse, kateri počivajo v Kristusu, deni, prosimo Te, Gospod, na kraj hladu, luči in miru!« Če duhovnik pri vsaki maši prosi Boga, da se spomni z usmiljenjem trpečih rajnkih, pa naj bi verniki ob tej molitvi pozabljali na svoje rajnke? Molitev mašnikova za umrle opominja vse vernike pri sv. daritvi, da

združijo z njim svojo prošnjo: »Spomni se, o Gospod, naših rajnkih.«

Spominjajmo se torej svojih dragih umrlih pri molitvi, pri sv. maši — lajšajmo jim trpljenje z dobrimi deli. To bo najlepši spomenik našim dragim! S tem jim bomo storili tisočkrat in tisočkrat večje veselje, kakor če jim postavimo najlepši kamen na grob; to jim bo koristilo neizmerno več kot ves kras na grobu, to bodo najlepše lučke in najlepše cvetlice za rajnkega.

In ta misel, ljubi moji, naj danes tolaži zlasti one, ki so žalostnega in potrtega srca, one, katerih dragi počivajo daleč v tujini. Ne jokaj, ako je morda grob tvojega moža pozabljen na bojnem polju, da ga le ti nisi pozabila v svoji molitvi; ne žaluj raditega, ako ne veš za grob svojega otroka, da le on čuti in ve za tvoje molitve; ne toči solz, ker ne moreš krasiti groba svojega dobrega očeta; več kot vsi spomeniki, več kot ves kras grobov, več kot vse lučke na njih je vreden en sam tvoj očenaš za dušo rajnkega. Zato pa, če je danes kje kak pozabljen grob, naj ne bo nobene pozabljene duše. Amen.

M. Škerbec.

Triindvajseta nedelja po binkoštih.

Zahvalna nedelja.¹

1. Naša vsakdanja zahvala.

Kakor Izraelci, tako imamo tudi mi katoliški kristjani poseben praznik zahvale, to je današnja nedelja. Prošnji teden smo prosili Boga blagoslova poljskih setev, sedaj, ko so pridelki večidel pospravljeni, nas sv. Cerkev navaja k srčni hvaležnosti za vse božje darove, prejete v teku leta; zato danes zaukazuje tudi zahvalno pesem v čast troedinemu Bogu v zahvalo zlasti za vse časne blagre.

Sv. Pavel pa pravi v listu do Efežanov: »Dajajte vselej hvalo za vse Bogu in Očetu v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.« (5, 20.) V I. listu do Tesaloničanov pa opominja vernike: »V vseh rečeh se zahvalite.« (5, 18.) Po teh opominih nam je torej treba Boga zahvaljevati vselej, torej vsak dan za vse. Kako pa naj to storimo? O tem vas želim sedaj poučiti v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.

Sv. Jakob piše: »Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj, in pride od Očeta svetlobe.« (1, 17.) In koliko je dobrih darov božjih! Vsakdanja hrana, obleka in stanovanje, ljubo zdravje, primeren zaslužek, koristne živali; potem še dušni blagri: sv. vera, mirna zavest posvečujoče milosti božje, sv.

¹ V ljubljanski škofiji.

zakramenti, božja služba. Za vse te in druge neštete dobrote treba dan na dan Boga zahvaljevati.

I. Začni, dragi kristjan, precej zjutraj, ko se zbudiš ali ko morda slišiš dan zvoniti. Vsako novo jutro, vsak doživeli dan je nov dar božji, ker nam Bog spet ponudi priložnost, opravljati dobra dela in si tako pridobivati zaslug za nebesa. Prvi pogled zjutraj bodi obrnjen kvišku, proti nebesom in združen z zdihljajem: Hvala Bogu! Ta kratka zahvalnica se sliši tudi pri sv. maši: Deo gratias! Daljša je: Čast Očetu, Sinu in Sv. Duhu... Še boljše pa je, da se podvizaš in zmoliš angelovo češčenje ter skleneš s čast Očetu... in z izrazom dobrega namena.

Sploh pa rečem: Nikar se nikoli brez molitve ne podaj na delo, da boš mogel čez dan pričakovati več božjega blagoslova. In na tem je vse ležeče. Poslušaj, kako škrljanček in drugi ptiči na vse zgodaj začno Bogu prepevati hvalo, ali naj te osramoti brezumna žival?

Koliko se jih je vleglo zvečer na posteljo, pa niso več mogli vstati zdravi ali morda so zaspali za vedno. Tebi pa je Bog dal zopet časa, da si s pridnim delom služiš vsakdanji živež in se pokoriš, da rešiš svojo dušo.

II. Tudi čez dan se ti večkrat ponudi priložnost zahvale.

1. Pride čas, da se vsedeš k jedi.

Že Mozes je opominjal Izraelce rekoč: »Ko boš jedel in boš nasiten, se skrbno varuj, da ne pozabiš Gospoda.« (5. Moz. 6, 12. 13.) Zato glejte, da tudi po krščanskih hišah ne pozabite stare častitljive navade, skupno moliti pred jedjo in po jedi. S tem razodenete neustrašeno svojo vero in povabite Gospoda Jezusa, da vam živež blagoslovi. Radi tudi revežem kaj podarite. Tako posojate Bogu. Bodite zmeri zlasti v pijači. Nikar tudi ne godrnjajte zastran jedi, pomislite koliko ljudem je dosti hujše kot temu ali drugemu pri nas.

V misijonskih sporočilih iz Afrike je bilo brati o strašni lakoti l. 1915. in 1916. vsled dolgotrajne suše. Neki misijonar je pisal: »Od jutra do večera trkajo ubogi reveži na naša vrata: Lačni smo. O, kako je to žalostno, o tem nimate pojma! Kot živi okostnjaki tavajo nesrečneži okrog, nato jim otečejo noge in slednjič padejo v krajšo ali daljšo omotico ter umrjejo. Naša beda je tako strašna, da si hujše sploh misliti ne moremo. Razdelil sem vso zalogo blaga in živeža.« Drug misijonar je sporočal: »Ubogo ljudstvo se živi največ od gob, korenin in zelenja, premožnejši pa od podgan in psov. Mnoge je lakota prisilila celo tako daleč, da so iskali kosti, katerih niti psi niso več marali, iz njih so si mleli nekako moko ali pa jih kuhali v juhi.« (Odmev iz Afrike 1916, št. 10, str. 143.)

2. Razen pri mizi te k hvaležnosti priganja še marsikaj. Morda si bil pri kakem bolniku, ki leži tam, ne da bi si mogel sam kaj pomagati. O zahvali Boga, da si ti zdrav, in prosi ga, naj ti ohrani zdravje še dolgo, če je njegova sveta volja. Morda srečaš kakega hromege ali kruljevega siromaka, morda slepca ali gluhomutca ali drugače na telesu ali na umu pohabljenega. Zahvali Boga, da imaš zdrave vse ude in čute; kaj bi si mogel pomagati, ko bi bil Bog naklonil tudi tebi tako nadlogo? Vi pa, starši, ostro nastopite proti hudobnemu otroku, ki bi se predrznil pohabljenega ali starega človeka dražiti, ga zmerjati ali na kak drug način ga v jezo in kletvino pripravljati. Povejte jim svetopisemsko zgodbo o 42 dečkih, ki so zasmehovali plešastega preroka Elizeja in katere sta raztrgala zato dva medveda.

Pogled ubožca naj nagne premožnega k hvali božji, ker mu je podelil toliko zemeljskega premoženja, da živi v tem oziru kolikor toliko brezskrbno.

Vidiš preplašenega begunca, zahvali Boga, da si ti še na svojem mestu, v svoji hiši, na svojem posestvu, veseleč se vse domače zločnosti. Prosi Boga, da prizanese našim krajem z vojsko in z begom.

Slišiš, bereš, kako so po vojnih pokrajinah polja, vrtovi, vinogradi opustošeni in da so ljudje sejali, niso pa mogli žeti; zahvali Boga za ves letošnji pridelek, če tudi morda ni tolik, kakor bi si želel. Zahvali ga zlasti tu pri zahvalni božji službi, kamor si prišel z drugimi farani medtem, ko jim je na premnogih krajih vojska razbila cerkev in hiše.

3. Greš po cesti, prideš do razpotja pa zagledaš križ, hvaležno se ozri na sveto razpelo in odkrij se pa vzdihni: »Molimo te, Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim križem svet odrešil.«

Sploh pa večkrat zahvali Boga za milost prave vere. Sv. Pavel je pisal v 2. listu Tesaloničanom: »Zahvaliti moramo vselej Boga za vas tako, kakor se spodobi, ker vaša vera bolj in bolj raste.« (1, 3.) Dar svete vere je neprecenljiv dar, saj je sveta vera »kažipot proti nebesom«, kakor jo imenuje blaženi Ludovik iz Granade. Sv. Hilarij pa pravi: Vsa sreča narodov je v veri, v zapovedih Gospodovih pa je življenje za vse.« Sv. Anzelm trdi: »Kogar na njegovem potovanju ne tolaži sveta vera, tega tam v domovini ne bo vzdignilo upanje.«

O pobožnem kralju Alfonzu iz Aragonije se bere, da je Boga vedno zahvaljeval zlasti za tri dobre: da je človek, da je katoliški kristjan in da je kralj. Kot človek je ustvarjen po božji podobi, kot katoličan je ud nezmotljive sv. Cerkve s tolikimi milostmi, kot kralj more neizrečeno veliko dobrega storiti svojim podanikom.

4. Še dober svet bi vam dal, namreč zahvaljevati Boga ne samo za dobre, ampak tudi za trpljenje, ki ga nam po-

šilja. Kdor hvali Boga tudi v trpljenju, dosegel je višek krščanske popolnosti. Job jo je dosegel že v stari zavezi, ko je v svojih strašnih nesrečah in bolečinah molil: »Češčeno bodi Gospodovo ime!« (Job 1, 21.) Sv. Pavel piše Kološanom iz ječe: »Veselim se sedaj v trpljenju za vas.« (1, 24.)

Trpljenje, ki ga nam pošlje Bog, se prej ali slej skaže kot dobrota božja, ker je le k našemu pridu. Zakaj, ako ga človek prenaša potrpežljivo, mu pomaga k večni blaženosti. Kaj je rekel božji Zveličar? »V svoji potrpežljivosti boste ohranili svoje duše.« (Luk. 21, 19.) Sv. Peter pa piše takole spodbudno: »Veselite se, ker se udeležujete Kristusovega trpljenja, da se boste tudi v razodenju njegovega veličastva veselili in radovali.« (I. 4, 13.)

V tem oziru nam daje prelep zgled s v. F e l i k s s pridevkom a C a n t a l i c i o, kapucinski brat v Rimu. Njegovi predstojniki so ga skozi 40 let pošiljali večjidel bosega nabirat miloščino. Seveda je moral pri tem preslišati tudi kako trpko besedo. Toda imel je ponižni samostanec navado, pri vseh dogodkih življenja, pri veselih in žalostnih, reči: Deo gratias, hvala Bogu. Ker je na dan tako rekel neštetokrat, imenovali so ga splošno brata Deo gratias. Vsemogočnost božja je čisto telo tega leta 1587. umrlega svetega meniha ohranila nestrohnjeno do današnjih dni v kapucinski cerkvi Brezmadežne v Rimu. (God 21. maja.) S tem je hotel Bog pokazati, kako prijetna mu je stanovitna molitev hvaležnega srca, in zlasti hvaležnega za križe in nadloge.

Zato, ljubi kristjani, se nikoli ne dajmo zapeljati v nejevoljo zoper božjo previdnost, ampak navadimo se tudi v trpljenju in ob udarcih božje roke reči: »Čast Bogu, hvala Bogu, pa naj bo za mojo pokoro!«

III. P r i d e v e č e r in tedaj zahvalimo Boga za vse dobre in za ves trud celega dneva. Dovolj vzroka imamo vsak večer moliti z Davidom: »Kaj čem vrniti Gospodu za vse, kar mi je dodelil?« (Ps. 115, 3.) Zdrav si opravljaj svoja vsakdanja dela, spet si si mogel nekaj prislужiti. Morda si bil danes pri sveti maši, pri sv. obhajilu, kako vesel in hvaležen se zvečer lahko ozreš na tak dan, ko si bil zjutraj tako srečen. Pobožna molitev angelo-vega češčenja in skupnega sv. rožnega venca je najlepša zahvala za vse dobre božje od zore do mraka.

Pa šte nekaj! Preden se vležeš k počitku, premisli k r a t k o, kje si bil čez dan, s kom si občeval, kaj si mislil, želel, govoril, storil, dobrega opustil. Obudi srčno k e s a n j e, ako ti vest očita kake grehe, pa tudi trdno s k l e n i, ponoči in naslednji dan Boga ne žaliti z nobenim grehom. Taka sprava z Bogom ti bo naklonila božje usmiljenje in, ako bi te Gospod tudi nagloma poklical k sodbi, bo tvoj obračun lahak, ker si bil dan in noč združen z Bogom.

Vzemimo življenje še z druge strani. Morda si bil d o s l e j b o l a n in si se danes kolikor toliko spraval pokoncu. Kako te

veže dolžnost zahvale za tako milost! Prvo daljšo pot skleni napraviti v cerkev, da Jezusa tam zahvališ za to dobroto in da prejmeš ondi s hvaležno dušo svete zakramente. Morebiti že sam nisi več upal še kdaj prestopiti cerkveni prag ter Jezusa počastiti v najsvetejšem zakramentu ali slišati božjo besedo. — Morda si prišel za vselej iz vojske, zahvali Boga tudi za to rešitev!

Neki avstrijski vojak je bil leta 1915. na Poljskem ranjen v nogo. Prepeljan je bil na Dunaj v bolnico. Ko mu čez več tednov zdravnik dovoli vstati ter nekaj minut okoli hoditi, vstane vojak in precej poklekne pri postelji, da Boga zahvali za toliko polajšanje. Ta pobožnost je napravila na vse navzoče velik vtis spodbudnega zgleda.

Predragi v Gospodu! V zahvalni pesmi, ki sta jo zložila sv. Ambrozij in sv. Avguštin, se nahajajo tudi besede: »Vsak dan te hvalimo.« Tako se izpolnjuje, kar uči apostol: »Dajajte vselej hvalo za vse Bogu in Očetu v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.« Kar pa naša slabost ne premore, naj na domaštin naš Gospod Jezus Kristus pri nekrvavi daritvi danes in vsak dan hvale in zahvale, ki smo jo mi, slabotni ljudje, vedno dolžni Bogu in Očetu našemu. Amen. Val. Bernik.

2. O smrti.

Današnji evangelij nas pelje v hišo Jajrovo. Kaj vidimo v tej hiši? — Mrliča. — Kdo je umrl? Morebiti siv starček, ki si je že davno želel smrti in groba. Ali je znabiti umrl Jajrov služabnik, ki je lahko že v svojem življenju vedel, da ne bo povzročil s svojo smrtjo velike žalosti? Ali je znabiti umrla hišna gosposinja, ki je vedno bolehala in o kateri je vsakdo vedel, da ne bo dočakala sive starosti? Ne eden, ne drugi izmed teh ni umrl. Kdo je torej umrl? Edina, komaj 12 let stara hčer. V cvetju svojih let, v veliko žalost svojih staršev leži sedaj na mrtvaškem odru, podobna cvetici, katero je polomil hud veter, še preden se je razcvetela.

Oh, deklica, stara komaj 12 let, je morala umreti! Koga izmed nas ne pretrese ta strašna resnica? Hočeš, nočeš, moraš verjeti, da neizprosni smrti ni nihče premlad, nihče prestar. Torej tudi nihče izmed nas ni varen pred smrtjo. Kdaj bo prišla smrt po nas, ne vemo; vemo samo to, da pride tako gotovo, kakor gotovo živimo. To je, dragi moji, resnica, katero bi morali vedno pred očmi imeti. A na to resnico zelo neradi mislimo. So celo kristjani, ki so nevoljni, ako jih spomniš smrti. Znabiti je tudi med nami kdo, ki nerad misli na smrt. Kljub temu sem

se namenil danes, vam izpregovoriti nekaj besed o smrti. Zakaj? Sv. Duh pravi: »V vseh svojih delih se spominjaj svojih poslednjih reči in vekomaj ne bodeš grešil!« (Sir. 7, 40.) Večkrat misliti na smrt, je vsakomur zelo koristno. Čim večkrat mislimo na smrt, tem lažje se varujemo greha in tem bolj si prizadevamo tako živeti, kakor bodemo nekoč na smrtni postelji želeli, da bi bili živeli celo svoje življenje. Umrli bodemo. Kratki, a strašni in prevažni besedi. Ker sta ti besedi prevažni za vsakega kristjana, zato vas hočem v današnjem govoru opozoriti: I. da bodemo vsi umrli, II. da bodemo umrli samo enkrat.

I. Mi vsi bodemo umrli. To je resnica, katero nam tolikokrat oznanjuje mili glas posvečenih zvonov, žalostno prepevanje ganljivih molitev za pokojne, to je resnica, katero nam potrjuje toliko grobov na pokopališču, katero nam tolikokrat potrdi žalostna novica z bojišča: zadela ga je sovražna svinčenka, raztrgala ga je sovražna granata. Vse to nam potrjuje resničnost besed sv. Pavla, ki piše, »da je ljudem odločeno enkrat umreti«. (Hebr. 9, 27.) Ako vprašamo, kje so oni, ki so pred nami živeli, se nam bode odgovorilo: umrli so. Naš praoče Adam je umrl zavoljo storjenega greha, katerega smo podedovali mi vsi. Zato pa moramo tudi mi umreti. Zakaj smrt je plačilo greha. »Po enem človeku,« piše sv. Pavel, »je prišel greh na svet in po grehu smrt, in tako je nad vse ljudi prišla smrt, ker so vsi v njem grešili.« (Rim. 5, 12.)

Umirali so ljudje pred nami in umirajo še sedaj. Ali se ne selijo ljudje v večnost dan za dnevom? Neizprosna smrt kosi neprestano, zdaj tu, zdaj tam. Pojdimo, kamor nam je drago, in povsod bodemo našli razpadajoče človeške kosti, mrtvašnice, grobove, — znamenja smrti. Vsakemu izmed nas je podpisana obsodba: ti si človek in umrl bodeš. »Naša sreča in nesreča,« pravi sv. Avguštin, »sta negotovi, edino smrt je gotova.« Bo li novorojeno dete ubogo ali bogato, zdravo ali bolešno, ali bode umrlo v mladostnem cvetju ali v sivi starosti, vse to je negotovo. Gotovo je le, da bode umrlo. Smrti ne more ubežati nobeno človeško bitje. Kdor je rojen, ta mora tudi umreti. Dragi v Gospodu! Prišel bo za te dan, ko ne boš doživel večera. Prišla bode noč, ko ne bodeš videl več belega dneva. Prišla bode ura, ko bodeš moral ostaviti vse, kar ti je drago in ljubo. Prišla bode ura, ko ti bodo oči otemnele, jezik obmolnil, ko bodeš zamenjal sedanost z večnostjo. To, dragi moje, je neovrgljiva resnica, katere ne more nikdo utajiti. Umreti je treba vsakemu človeku. In prav ta misel trpinči marsikoga in mu ne da pokoja ne podnevu, ne ponoči. Ta misel vznemirja kralja na njegovem kraljevem prestolu ravnotako, kakor kmeta pri njegovem poljskem delu.

Kljub temu, da vedo ljudje, da bodo morali umreti in da nič ne ponesejo s seboj v grob, se vendar toliko ljudi popolnoma udaja posvetnim skrbem, kakor da bi vekomaj živeli. Koliko kristjanov se takorekoč zarije v posvetne reči, popolnoma pozabi na večnost, kakor bi ne bilo ne groba, ne sodbe! Ali ni tako početje neprevidno in nespametno. Kolikor bolj namreč kdo ljubi posvetne reči, kolikor bolj kdo navezuje svoje srce na svet, tem težje se bode nekoč na smrtni postelji ločil od svetne ničemurnosti. Zakaj Sv. Duh pravi: »O smrt, kako grenak je tvoj spomin človeku, ki ima svojo srečo v premoženju!« (Prid. 41, 1.)

A kakor je gotovo, da bomo enkrat umrli, tako je negotovo, kdaj, kje in kako bomo umrli. To so tri velika vprašanja, katerih ne bomo nikdar mogli razvozlati. Zato pravi Sv. Duh: »Človek ne ve za svoj konec.« (Prid. 9, 12.) Na svetu so ljudje, ki se smatrajo za zelo učene, znabiti celo za vsevedne, ter pravijo, da morejo odgovoriti na vsako vprašanje. Vprašaj pa, dragi moj, take navidezne učenjake, kdaj bodo umrli! Vprašaj jih, ali bodo umrli zjutraj ali zvečer, opoldne ali opolnoči, v mladosti ali v starosti, pozimi ali poletu! Na vsa ta vprašanja morejo in morajo odgovoriti z besedami sv. pisma: »Človek ne ve za svoj konec.« (Prid. 9, 12.) Ravnotako, dragi moj, ne veš, kako boš umrl. Kako bomo umrli? Ali po dolgi mučni bolezni, ali pa nagloma? Ali prav lahko, ali pa prav težko? Znabiti pri polni zavesti, ali pa ne? Ali v družbi svojih najboljših prijateljev, ali pa kje v kaki samoti? Ali prevideni s sv. zakramenti, ali pa brez sv. zakramentov? Ali v posvečujoči milosti božji, ali pa v smrtnem grehu? Kdo izmed vas mi more odgovoriti na ta in enaka vprašanja? Kakor je negotov čas in način naše smrti, ravnotako tudi ne vemo, kje bomo umrli. Smrt poišče vse še tako skrite kote. Sedaj neusmiljeno kosi po hribih in gorah, sedaj po dolinah. Sedaj se prikrade v delavnico ubogega delavca, sedaj potrka na vrata velikašev in mogotcev. Povsod vlada, povsod mori, nobenega ne prezre, nobenemu ne prizanese. A nobeden človek ne ve, kdaj pride po njega bela žena, smrt. Oh strašna skrivnost in negotovost! Dragi moj, ti veš, da bodeš umrl! Samo tega ne veš, kdaj boš umrl. Zakaj se torej tako redkokrat spominjaš smrti? Čas tvoje smrti je negotov. Zakaj se torej tako malo pripravljaš na smrt? Kaj bo vendar s teboj, če boš vedno kupičil greh na greh? Kako moreš iti z mirno vestjo k počitku? Kako moreš mirno vstati?

II. Mi vemo samo, da bomo umrli. A vemo tudi, da bomo samo enkrat umrli. Sv. vera nas uči, da kakršna je smrt, taka je tudi večnost. Srečna smrt pelje v večno veselje, nesrečna v nesrečno večno pogubljenje. O pravičniku pravi Sv. Duh: »Njemu, ki se Boga boji, se bo dobro godilo na zadnjo uro, in bo oblagodarjen v dan svoje smrti.« (Sir. 1, 13.)

Kakšna bo torej sreča, katero bodo uživali pravičniki po svoji smrti? Sv. Duh nam to srečo takole popisuje: »Pravičniki bodo vekomaj živeli in pri Gospodu je njihovo plačilo in skrb za nje pri Najvišjem; zato bodo prejeli častljivo kraljestvo in lepo krono iz Gospodove roke; saj jih brani njegova desnica, in njegova sv. roka jih varuje.« (Modr. 5, 16—17.) V svetopisemski knjigi »Skrivno razodetje sv. Janeza« beremo o prihodnji sreči pravičnikov sledeče: »Ne bodo več lačni, ne žejni, tudi solnce jih več ne bode peklo, ne kaka vročina; zakaj Jagnje, ki je na sredi pred prestolom, jih bode paslo in vodilo k izvirkom žive vode, in Bog jim obriše vse solze iz oči.« (Raz. 7, 16—17.) Zato imenuje sv. Bernard smrt pravičnikov dovršeno zmagó, vrata v življenje in lestvico, po kateri se pride v nebesa. Nasproti pa beremo o smrti grešnikov v sv. pismu tole: »Kadar hudobni umrje, ni več nobenega upanja.« (Prid. 1, 7.) »Gospod bode zasmehoval (hudobne); brez časti propadejo in v sramoti bodo med mrtvimi vekomaj; zakaj razdrobil bo te napuhnjence, da bodo brez glasu, in jih bo izruval iz temeljev in popolnoma bode brez tolažbe; zdihovali bodo, in njihov spomin bo prešel.« (Modr. 4, 19.) Zato piše sv. Bernard: »Neizrekljivo huda je smrt grešnika.« Huda je, ker mora grešnik zapustiti vse posvetno. A hujša je še zaradi tega, ker mora grešnik iti v večnost. A najhujša pa je smrt grešnikova zaradi tega, ker čaka grešnika v večnosti dvojna kazen, muka: črv, ki vedno grize, in ogenj, ki nikdar ne ugasne.

Pomisli, dragi v Gospodu, da boš le enkrat umrl, in od tega trenutka je odvisna tvoja večnost! Samo enkrat boš umrl in šel boš na kraj veselja ali pa na kraj trpljenja. Ali boš sprejet med angelske kore, ali pa boš pahnjen v peklenko brezdno. »Če drevo pade proti jugu ali proti severu, kamorkoli pade, tam obleži.« (Prid. 11, 3.) Te svetopisemske besede obračajo cerkveni učeniški na človeka in pravijo: ako stopi človek v večnost, se ne more več iz nje povrniti, sodba božja je nepreklicljiva. Če boš, dragi moj, srečno umrl, bodeš vekomaj srečen. Ta resnica je za vsakega dobrega kristjana nad vse tolažilna. Kako strašna pa je nasprotna resnica! Umrl boš nesrečno in vekomaj bodeš nesrečen. Celó neskončno večnost bodeš trpel v peklu strašne muke in obupno bodeš klical na pomoč. Toda zaman! Zaman bodo prošnje pogubljenih, zaman njihove solze. Kamor drevo pade, tam tudi obleži. Peklenskega ognja ne more nikdo pogasiti. V peklu se ne more več dobiti odpuščenja. Kdor je enkrat pogubljen, je pogubljen za vedno.

Dragi v Gospodu! Poglej danes v svoje srce! Pomisli, kaj bi bilo s teboj, ako bi moral danes umreti, in sicer brez sv. spovedi, v takem dušnem stanju, kakor si zdaj pred menoj! Kaj misliš, kam bi prišel? Kaj ti pravi tvoja vest? Oh, bojim se, in po pravici se je treba bati, da bi bil marsikateri mojih poslušalcev obsojen v večno pogubljenje, ako bi mu bilo treba

danes stopiti pred božjega Sodnika. Predragi, nikar ne govorite, da je moje govorjenje predrzno, in da si prisvajam sodbo, katero si je pridržal Kristus. Ne, moje govorjenje ni predrzno. Da se tega prepričaš, pomisli naslednje: ti veruješ in kot katoliški kristjan tudi moraš verovati, da je pogubljen vsakdo, ki umrje v smrtnem grehu! Kako je pa s teboj, dragi moj? Ali ne težijo smrtni grehi tvoje duše? Ali že ne živiš dolgo časa v sovraštvu s svojim bližnjim? Dalje ti nočem izpraševati tvoje vesti. Izprašaj si jo sam in povej mi, ali je tvoje srce res čisto! Kaj ne, vest ti marsikaj očita, o čemur prav gotovo veš, da je smrtni greh. Ne delam ti torej nobene krivice, ako pravim, da bi bil marsikdo pogubljen, ako bi moral umreti v sedanjem dušnem stanu. Pa hvala Bogu, Bog noče smrti grešnikov. Sv. pismo pravi: »Reci jim: kakor resnično jaz živim, pravi Gospod, nočem smrti hudobneža, temveč, da se hudobnež vrne s svoje poti in živi! (Ez. 33, 11.) Daje nam še življenje, in dokler živimo, še nismo pogubljeni. Zaradi tega pa ne zakrknimo svojih src in ne »prejemajmo zastoj božjih milosti« (II. Kor. 6, 1.), ampak očistimo si v krvi Jagnjetovi svojo vest madeža smrtnih grehov! Skrbimo, da nas bo smrt našla dobro pripravljene! Umrli bodemo namreč samo enkrat. Amen.

P. Dionizij Dušej.

Štiriindvajseta nedelja po binkoštih.

Živa vera sv. Martina.

(Obenem priložnostni govor za god sv. Martina.)

Nihče luči, ko jo vžge, ne postavlja na skrit kraj, ne pod mernik, ampak na svečnik, da, kateri noter gredó, svetlobo vidijo. Luk. 11, 33.

V prvem poglavju sv. pisma se bere: »Bog pa je rekel: Naj bodo luči na trdini neba, da svetijo na trdini neba in razsvetljejejo zemljo.« In dalje: »Bog je naredil dve veliki luči, večjo luč, da bi gospodovala čez dan, in manjšo luč, da bi gospodovala čez noč in zvezde.« (I. Moz. 1, 14.—16.)

S tem je Bog ustvaril solnce, luno in brezštevilno zvezd ter jih takorekoč pripel na trdino neba, da nam svetijo podnevu in ponoči, da moremo delati in hoditi ob njih svitu. V nebesih, pri sebi, pa nam je Bog pripravil še drugih luči nešteto, ki nam tudi vedno svetijo v duhovnem pomenu, da vemo prav delati za nebesa ter vidimo toliko bolj pravo pot k svojemu Bogu v nebesa. So pa to svetniki in svetnice božje, ki nam jih v teku leta kaže sv. Cerkev. Danes nas opozarja na eno tako luč, na s v. M a r t i n a škofa. Sv. evangelij pri sv. maši sv. Martina ima

zapisane besede Jezusove: »Nihče luči, ko jo vžge, ne postavlja na skrit kraj, ne pod mernik, ampak na svečnik, da, kateri noter gredó, svetlobo vidijo.« (Luk. 11, 33.)

Ob morskih pristaniščih se nahajajo svetilniki, kateri daleč tja po morju mečejo svojo svetlobo, da morejo ladje varneje voziti. Najmočnejši na zemlji je sedaj svetilnik na Helgolandu, malem skalnatem otoku v Severnem morju blizu nemške obali. Njegova električna luč se vidi 35 kilometrov ali kakih sedem ur daleč. Znamenita luč, ki jo je Bog postavil na svetilnik katoliške Cerkve, pa sveti po vsem svetu že od 4. stoletja po Kristusu, odkar je zasijala na Francoskem, kjer dandanes naslednika sv. Martina tako kruto preganjajo in zatirajo. Češčenje njegovo je tudi med vernimi Slovenci veliko; v ljubljanski škofiji ima sv. Martin 15 farnih cerkvâ sebi posvečenih, koliko pa še podružnic!

Svetloba, ki jo razširja luč sv. Martina, so njegove čednosti; vir, podlaga vsem pa je bila njegova živa vera. »Luč je vera,« pravi sv. Ambrož. Oglejmo si v svojo spodbudo živo vero sv. Martina, da vidimo, kako ga je živa vera: a) varovala mladostnih zmot, b) v nemala ga v moški dobi in c) osrčevala v smrti uri.

Nadaljujem v čast božjo in sv. Martina.

I. Dandanašnje se tolikrat čujejo opravičene tožbe, kako mnogim mladim ljudem manjka prave pobožnosti in strahu božjega ter da se le preveč uresničuje pregovor: »Mladost je norost.« Z ozirom na to žalostno podobo se res po pravici povprašujejo skrbni katoliški možje: Ali je kedaj upati boljše prihodnosti, ali je upati srečnejših in zadovoljnejših dni mlajšemu rodu? Ali bo zrastel iz take podivjane, dostikrat versko brezbrizne, počutnemu uživanju, nečistosti in pijanosti vdane mladine rod zavedno katoliški, rod, zvest Bogu in domovini? In marsikdo dvomi o tem, če se ozre na življenje zlasti nekaterih izmed mlajšega rodu. Seveda more samo Bog na taka vprašanja prav odgovoriti, ker le on je v stanu tudi hudo obrniti v dobro, to je, da se izpeljejo njegovi večni sklepi.

Kje pa je iskati vzroka grešnemu življenju mnogih mladih kristjanov? Vzrok tiči v pomanjkanju prav žive vere, v tisti malomarni brezbriznosti, ko mnogi tako po redkem mislijo na večne resnice in verske zadeve opravljajo tako površno, kar se opazuje pri božji službi in prejetanju sv. zakramentov. Saj je neovrzno resnično, da imajo vse čednosti in vse dobre lastnosti človekove vero za podlago. »Pravični pa iz vere živi,« uči sv. pismo nove (Rim. 1, 17) in stare zaveze. In kakor ne more drevo donesti lepega sadu, če nima dovolj korenin ali so korenine že vse trhle, tako tudi sadu krščanskih čednosti ni brez trdne vere, toliko manj še pri mladini, ki je izpostavljena

ali se pa sama predrzno izpostavlja neštetim skušnjavam in zapeljivostim. Mlad človek brez trdne vere je kakor vojak brez orožja nasproti sovražniku. Treba torej, da se vsi vzgojitelji: dom, cerkev in šola prizadevajo na vso moč, mladino utrditi v verskih naukih, da jih zna in pozna dovolj ter jih nosi v glavi in v srcu, da jih ve visoko ceniti in spoštovati tudi oznanjevalce sv. vere Jezusove. Tako poudarjajo tudi sv. oče Pij X. v svoji okrožnici glede na znanje krščanskega nauka.

V spodbudo se ozrimo na sv. Martina v njegovi mladosti. Njegov zgled nam kliče po sv. evangeliju: »Glej, da luč, ki je v tebi, ne bo tema!« Že na otroku in potem na mladeniču najdemo v njem vse dobre lastnosti in lepe čednosti. Sprijenost drugih njega ni prav nič zadela ali pohujšala. Ljuljka hudobije se ni mogla zarasti v njegovem srcu. Zato so ga spoštovali, ljubili, visoko čislali vsi, ki so prišli z njim v kak pogovor ali družbo. Saj je to plačilo, ki ga čednost najde že na zemlji, da jo ljubi vsak poštenjak in da jo mora tudi nehote hudobnež spoštovati, pa naj se najde čednost na mladem ali starem človeku, imenitnem ali preprostem. Sv. Martinu je bilo težko, pridobiti si čednost, ker ni imel od doma prave podlage, namreč krščanske vere. Rojen je bil na Ogrskem od poganskih staršev začetkom 4. stoletja. A česar mu njegovi poganski starši niso mogli dati, to je storila v njem božja milost. Njegov oče je bil polkovnik v rimski vojski in bival v Paviji na Zgornjem Laškem. V tem mestu je bila velika krščanska srenja, s katero se je seznanil sv. Martin, star komaj deset let. Bil je večkrat pri krščanski božji službi in vse, kar je tu videl ali slišal, ga je napolnjevalo s svetim spoštovanjem. Seveda njegova mlada pamet ni mogla umeti, kar se je godilo pred njegovimi očmi, toda silno pazno je poslušal duhovnika, govorečega o nebeškem Očetu, o Jezusu Kristusu, njegovem edinorojenem Sinu in odrešeniku sveta, o Sv. Duhu, posvečevalcu, pa o nebeški lepoti, slavi in sreči. Solze so mu nehote stopale v oči, ko je poslušal ginljive cerkvene pesmi ter gledal, kako vzvišeno je bogočastje kristjanov. Vse to je na njegovo mlado, nepokvarjeno srce napravljalo neizbrisen vtis in kljub prepovedi svojih staršev je hodil k zborovanjem kristjanov. Kar je tu videl in slišal, je vedno bolj premišljeval. Ni mu bilo mar, da bi bil pohajkovan, igral, družčine iskal, njegov duh je bil obrnjen navzgor. Zato je kolikor toliko poznal, komaj 12 let star, že mnoge skrivnosti in resnice naše sv. vere. Poprosil je zato mašnika, naj ga sprejme med katehumene, to je, med tiste, ki so se pripravljali na sv. krst. Srčno je hrepenel sv. Martin po milosti sv. krsta in pripravljal se je na to z molitvijo in pobožnimi vajami najskrbneje. Že preden je bil krščen, je bil vsem drugim zgled pobožnosti in kreposti. To mu je toliko bolj v hvalo, ker se je moral v svojih mladih letih sam truditi za krščansko izobrazbo. Dandanašnji pa se pri nas mla-

dini verska izobrazba takorekoč vsiljuje, a mnogi je ne marajo, drugih se ne prime. Živa vera, spomin božje vsevednosti in vsegapričujočnosti, pogled na prečisto Devico Marijo in zavest angela variha, vse to je sv. Martina obvarovalo mladinskih zmotnjav in pregreh, akoravno je prišel v mnogotere nevarnosti in skušnjave, katerim bi bili podlegli stoteri drugi.

Komaj 15 let star in še preden je bil krščen, je moral iti k vojakom rimske vojske. Tedaj je bilo med vojaštvom sicer že precej kristjanov, toda večina je bila še vedno izmed malikovalskih paganov. Vedne vojske in sploh vojaško življenje so vojake večinoma hudo podivjale, in skoraj čudež bi se bil moral imenovati, če se je mladenič, vstopivši v rimsko vojsko, ohranil neomadeževanega. Tak čudež je storil sv. Martin sam na sebi. On je tudi v vojaškem stanu živel tako zdržno, tako trezno, tako pravično, tako sveto, da si ga nihče niti ni predrznil zapeljovati. Njegova vera je bila zanj duhovno orožje proti vsemu hudemu in napolnjevala ga je z gnusom in strahom pred pregrehami njegovih tovarišev ter mu podajala moč, brzdati hude strasti. Tako je tudi v vojaških letih rasel v dobrem ter si množil vse čednosti. Po vsem krščanstvu slovi zlasti njegovo radodarno usmiljenje do siromakov in vsak otrok ve povedati o onem tako plemenitem dejanju, ko je sv. Martin sredi trde zime podaril od mraza premrlemu beraču polovico svojega plašča, da se pokrije in ogreje. To dejanje krščanske ljubezni je dovolj značilno za preblogo srce mladega sv. Martina. Kot v sladko poplačilo se mu je Kristus prikazal naslednjo noč, ogrnjen s taistim oblačilom.

II. Vera pa sv. Martina ni le obvarovala mladinskih grehov, ampak mu je tudi v moški dobi dajala moč, vse stanovske dolžnosti vestno izpolnjevati. Vedno se je sv. Martin zavedal besedi sv. Jakoba: »Kakor je telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez del mrtva.« (2, 26.) Zato je v živi veri iskal pomoči, storiti prav veliko dobrih del. Priložnosti za to je imel dovolj v stanu, ki mu ga je Bog naklonil pozneje. Ko je namreč zapustil vojaški stan ter prejel v 18. letu sv. krst, se je podal v s a m o t o, da bi tam popolnoma služil Bogu. Toda Bog je sv. Martina odločil za nekaj višjega. Hotel ga je postaviti na vzvišen prostor, na svečnik, da bi odtod daleč na okrog razprostiral blesk svojih čednosti ter še veliko drugim podeljeval od svoje luči. V duhovniški stan ga je vpeljal sv. Hilarij, škof v Poatjé. Potem je šel na Ogrsko, kjer je mater pridobil za sveto vero. Ko je bila izpraznjena škofijska stolica v Turu na Francoskem, ga je izvolila ondotna duhovščina soglasno za škofa. On sam seveda ni želel te odgovornostipolne službe, toda kakor hitro je spoznal v tej volitvi glas in ukaz božji, se tudi ni več obotavljal, sprejeti izvolitev, ki mu je morala zlasti v tedanjih časih donesti neizrečeno truda in težav. V tisti dobi se je namreč bojevalo paganstvo

s krščanstvom ter poskušalo še svoje zadnje moči, da se vzdrži. Zlasti v turski škofiji je bilo mnogo malikovalcev ali pa takih, ki so bili po imenu sicer kristjani, po življenju pa bolj paganski. Razen tega je bilo še mnogo navad, običajev, šeg in naprav iz malikovalske dobe, katerih se je ljudstvo držalo trdno, da si jih kar ni dalo odvzeti. Tu je bilo treba mnogo dela, hudih bojev. Sv. Martin je to težavno borbo prevzel in delo izpeljal prav srečno. Trideset let je bil škof v Turu. V tem času se mu je posrečilo, iztreti še tiste ostanke poganstva in krivoverstva pri svojih škofljanih ter jih namesto tega poučiti v krščanski veri in krščanskem življenju. Pač je moral večkrat že obupavati nad težo tega dela, toda njegova živa vera in pogled na sv. križ mu je spet in spet poživljala upanje ter ga vnela, da je vse ovire premagal tako krepko. Njegova živa vera mu je pomogla do nadnaravne pomoči božje in do nebeškega blagoslova, brez katerega so vsa naša dela ničeva. To doseči se je trudil sv. Martin z oznanjevanjem božje besede, z delitvijo sv. zakramentov in obilno molitvijo. Tako je postal sv. Martin velik škof, »vsem vse« po besedi apostolovi. (I. Kor. 9, 22.) Bil je v resnici škof po božji volji. Bog je po njem delal celo čudeže. Kako primerno obrača nanj sv. Cerkev besede sv. pisma: »Glej, veliki duhoven, ki je v svojih dneh dopadel Bogu ter bil najden pravičen; in ob času jeze je bil sredstvo sprave. V izpolnjevanju božje postave ni bil nihče njemu enak najden. Zato ga je Gospod storil velikega med svojim ljudstvom ter mu dal blagodar vseh ljudstev.«

Po nauku sv. Avgušтина ste tudi očetje in matere, gospodarji in gospodinje — škofje po svojih hišah. Zato tudi glejte, da boste po zgledu sv. Martina svoje dolžnosti zvesto izpolnjevali, da boste s krščanskimi opomini in resnimi svarili, z molitvijo ter lepim zgledom in, če treba, tudi s kaznijo skušali božjim in cerkvenim zapovedim pridobiti veljavo.

III. Vera sv. Martina se je posebno lepo pokazala na koncu njegovega življenja. Strnila se je z najblažjim upanjem in veliko ljubeznijo. Prava veličina duše človekove se pokaže najbolje na koncu življenja, v tistem odločilnem trenutku, ko ima svet zapustiti. Posvetnjak, ki je vse svoje upanje stavil na svet, na svoje imetje, na svojo častno službo, na svoje prijatelje, ki je poznal le življenje telesa in zanj veliko bolj skrbel kot za dušo, posvetnjak, pravim, izgubi vse upanje, kolikor bliže čuti smrt. Zakaj dobro ve, da človeška tolažba in posvetne reči mu ne morejo nič več pomagati, za Boga in svete zakramente se pa še nikoli ni dosti brigal, umreti krščansko, se v življenju ni učil. Neizrečeno mu je težko, sedaj kar naenkrat obuditi pravo ljubezen oziroma pravi kes v srcu ter se popolnoma vdati v božjo voljo.

Vse drugače sv. Martin. V visoki starosti 81 let, po tako blagonosni delavnosti za božjo čast in neumrjoče duše loti se ga

nagloma mrzlična, smrtna bolezen. Dobro to čuti, zato se tudi najskrbneje pripravi na smrt, prepričan, da je smrt le prehod v nebeško blaženost. Še enkrat zbere več svojih duhovnikov okrog sebe, da se poslovi od njih, da jih opomni, naj z ljubeznijo in vnemo delajo za zveličanje svojih vernikov. Ob pogledu na svojega umirajočega škofa začno vsi bridko jokati in tarnati: »Oče, zakaj nas zapuščaš? Komu hočeš nas sirote prepustiti?« In častitljivi višji Pastir se solznih oči obrne proti nebesom in moli: »Gospod, če sem tvojemu ljudstvu še potreben, ne branim se dela.«

Pa sv. Martin je storil za nebesa že dovolj. Zato ga Bog pokliče k sebi. Kot vojak in škof se je ravnal po opominu apostolovem: »Delaj kakor dober vojak Kristusa Jezusa!« (II. Tim. 2, 3.) Živel je sv. Martin iz vere kot pravični, o katerem govori sv. pismo, in umiral je smrti pravičnega. Ko mu njegovi učenci reko, naj se nekoliko obrne, odgovori jim: »Pustite me bolj gledati proti nebu kakor proti zemlji, da se duh obrne proti Bogu, kamor ima iti!« In sprejeli so njegovo dušo angelski zbori in Gospod mu je dal »krono pravice« (II. Tim. 4, 8), krono večnega življenja (l. 400.).

Dragi kristjani! Bodi nam vsem sv. Martin lep z g l e d in mogočen p r i p r o š n j i k ! »Imejte vero v Boga,« nam kliče s sv. pismom. (Mark 11, 22.) Živimo vsi in v vsaki starosti vsak ter po svojem stanu vedno po naukih s v. v e r e, delajmo po namenu sv. vere, trpimo v duhu sv. vere, prepričani, da »nebeško kraljestvo silo trpi« (Mat. 11, 12) in da so vsega in še veliko večjega truda nebesa tudi vredna; in Gospod nam jih gotovo podari, kakor sv. Martinu, svojemu zvestemu služabniku, kateri že toliko stoletij gleda in uživa troedinega Boga v nebeškem kraljestvu. Amen.

V 1 Bern'k.

Petindvajseta nedelja po binkoštih.¹

Česa se učimo iz obeh prilik današnjega evangelija?

Slišali smo ravnokar dve, sicer kratki, pa zelo pomenljivi in poučljivi priliki. Kaj pa pomenjata? Česa nas učita? — Poglejmo!

I. Današnji priliki sta prelepo Jezusovo prerokovanje o katoliški Cerkvi in o sv. veri. Kakor majhno

¹ Evangelij šeste nedelje po razglasenju Gospodovem.

gorčično zrno vzraste v veliko drevo, tako da ptice prebivajo na njem, tako se bode tudi katoliška Cerkev razširila po svetu in bodo različni narodi vanjo vstopili. In kakor kvas preustroji in predela testo, tako, hoče reči Jezus Kristus, bodo tudi moji nauki preustrojili človeštvo, da bodo iz grešnikov postali pravični in Bogu dopadljivi. To prerokovanje se je izpolnjevalo doslej in se še izpolnjuje. Katoliška vera se je vedno bolj razširjevala in sedaj je razširjena po vseh delih sveta. Sicer je doslej še niso vsi narodi sprejeli, pa različni katoliški misijonarji delajo neutrudljivo in vabijo ljudstva v pravo Jezusovo Cerkev; in to bo trajalo, dokler se vsem narodom ne da prilika, da morejo vstopiti v katoliško Cerkev.

Izpolnjuje se pa tudi druga prilika: o kvasu. Saj nam zgodovina izpričuje, kako vse drugače živijo ljudje potem, ko so vstopili v katoliško Cerkev in sprejeli Jezusovo vero. Kako razuzdano in nečisto je življenje paganov, kako čisto in zgledno pa je njihovo življenje potem, ko so se pokristjanili! — Človeku se ježijo lasje, ako premišluje, v kako strašnih grehah je bilo zakopano človeštvo ob Jezusovem času. — Poglejmo le v mesto Rim! Rimski cesarji so bili vladarji skoro celega tedaj znanega sveta. In prav rimsko mesto je bilo tudi središče vse človeške hudobije. Častili so okoli 30.000 večjih in manjših bogov; kajti kadar so kako ljudstvo podjarmili, sprejeli so tudi njegove bogove. In kako so častili te bogove? O, saj je že strašno izreči! Častili so jih z vsakovrstnimi, tudi najostudnejšimi pregrehami. Ni ga bilo skoro greha, da bi se ne bil z njim častil tudi kak malik! Pijanec, nečistnik, prešestnik, tat, goljuf, lažnik; vsak je imel malika, ki ga je častil s svojo pregreho. Kakšno je moralo biti v takih razmerah ljudsko življenje, si pač ložje mislimo, kakor pa z besedo izrazimo. Naj vam povem en sam zgled! Stari Rimljani so izmed vseh malikov najbolj častili boginjo Vesto. Častili so jo kot varuhinjo domačega ognja. Njena podoba je bila v vsaki hiši, na vsakem ognjišču. Pa tudi na glavnem trgu rimskega mesta je bil prekrasen tempelj boginje Veste. Na njenem oltarju ni smel nikdar ogenj ugasniti; ker če bi bil ogenj ugasnil, jim je to pomenilo veliko nesrečo. Ogenj je bil izročen v varstvo šestim devicam, ki so skrbele, da ogenj ni ugasnil. Ta služba je bila zelo imenitna. Vestalke — tako so imenovali te device — so bile pri Rimljanih v največji časti. Ako je n. pr. hudodelnik, ki so ga peljali na morišče, bil tako srečen, da je na tem potu srečal vestalko: precej je bil pomiloščen in oproščen. V gledališču so imele vestalke svoj prostor pri najvišjih državnih uradnikih. Da so se te device navadile svoje službe, so odbirali šest do dvanajst let stare deklice; v šestnajstem letu pa so začele svojo službo opravljati. — Ob času cesarja Avgusta je štelo rimsko mesto z okolico 6,944.000 prebivalcev, torej blizu 7 milijonov; in vendar pri tolikem številu ljudi niso mogli dobiti šest devic, da bi stregle v templju boginje Veste!

Pač žalosten dokaz, kako je bil ves Rim pogreznjen v najostudnejšo pregreho nečistosti! — In med tako ljudstvo ja prišel sv. Peter! Malikovalcem, ki časte 30.000 malikov, oznanjuje, da je le en sam Bog, stvarnik nebes in zemlje; nečistnikom, ki so se že čisto poživinili, pridiguje, da je ta Bog sicer neskončno usmiljen, a pove jim pa tudi, da je neskončno pravičen, ki bo vsak greh strogo kaznoval. In kaj je opravil? Res, da je moral svojo pridigo plačati s svojim življenjem: ali vendar, kako se je v Rimu vse izpremenilo! Prav tisti Rim, ki ni imel šest devic, da bi stregle v templju boginje Veste, prav tisti Rim občuduje ogromno število devic, ki uklanjajo svojo glavo pod meč rabljev in z največjim veseljem darujejo svoje življenje svojemu nebeškemu ženinu Jezusu Kristusu! Prav tisti Rim, ki je bil pred 2000 leti središče paganstvu, prav tisti Rim je sedaj središče krščanstvu. In v onem mestu, v katerem so paganski cesarji vladali ves svet, prav v onem mestu je sedaj sv. Oče, poglavar katoliške Cerkve, ki vlada toliko milijonov katoličanov in jim kaže pravo pot, ki vodi v sv. nebesa! — O, zares! kako lepo se izpolnjuje prerokovanje Jezusovo! Kako se bolj in bolj razširja Jezusova Cerkev, in kako prekvaša Jezusov nauk razne narode in posameznike, ter grešnike preustvarja v svetnike!

II. Pa še nekaj se lahko učimo iz današnjega sv. evangelija. Veste kaj? Kako moramo paziti na malenkosti, ker prav te so velikokrat zelo imenitne! Majhno je gorčično zrno: in vendar iz njega vzraste visoko drevo; malo je treba kvasu: in vendar okusno stori vse testo! Pravtako je tudi lahko kaka malenkost podlaga pregrešnemu, pa tudi pobožnemu življenju. Kako krasen je bil raj! Sv. pismo ga imenuje: vrt veselja. V njem je bil Bog zasadil najlepše in najboljše drevje. In vse to je Bog izročil Adamu in Evi — zase je pridržal le eno drevo, ter jima je prepovedal, da se ga ne smeta dotakniti. In en sam sad utrga Eva, da ga je, in da tudi Adamu, da ga pokusi. Kajne, to je bila gotovo malenkost! Da, res, bila je malenkost, pa kako strašna in usodepolna! Prav ta malenkost je iz raja iztirala naše prve starše. Prav ta malenkost je njim in nam vsem oropala neumrjročnost našega telesa. Prav ta malenkost je vzrok tako mnogoštevilnih in različnih bolezni. Prav ta malenkost je kriva, da je Bog zemljo prekrel in ji odvzel rodovitnost. Prav ta malenkost je vsem zaprla vrata nebeška in odprla vrata peklenska. Prav ta malenkost je kriva, da je sam Sin božji v največjih mukah na križu sklenil svoje življenje. Prav ta malenkost je zakrivila, da jih bo vkljub Jezusovemu odrešenju vendar še toliko pogubljenih! — Predragi! ali je bila nepokorščina naših prvih staršev res malenkost?!

Kralj David si je dovolil en sam radoveden pogled. In kaj je vzrastlo iz te malenkosti! David postane prešuštnik in ubijalec, in koliko nesreč je Bog poslal v njegovo hišo radi teh pregreh! Ali je bil torej ta pogled res malenkost? Znana vam

je gotovo dogodba o nekem roparju, ki je bil obsojen na vešala. Ko je že stal pod vislicami, zagleda med gledalci tudi svojo mater. Začne ji očitati, da je ona kriva njegove sramotne smrti. Ko bi ga bila kaznovala tedaj, ko ji je donášal šivanke, katere je drugod kradel, tako pravi, bi sedaj ne umrl tako sramotne smrti. Pa ona ga je hvalila, postajal je vedno hujši in zlobnejši in sedaj — pravi — stojim pod vislicami! — Predragi, ali vidiš, kam lahko dovede malenkost, ako se zanjo ne zmeni! — O, koliko modrejši je bil oni oče, o katerem se bere, da je s palico kaznoval svojega sinčka zato, ker je svojim bratom in sestram večkrat kaj malega zmikal. Fantič sicer pije in ječi: oh, oče, saj sem le majhne reči vzel, in vendar me tako zelo tepete. Ravno zato, pravi oče, da ne boš iz majhnega tatiča postal velik tat, ravno zato je morala tvoja kazen prav ostra biti. Tatovi, ki utečejo očetovi palici, pridejo v roke sodišču.

Dobra in pobožna žena je bila sv. Monika, mati sv. Avguština. In prav ona nam je dokaz, kako moramo paziti na malenkosti. Sv. Avguštin sam nam sporoča nekaj o svoji materi, kar mu je bila ona sama povedala. Čeravno so starši zelo skrbeli zame — tako pripoveduje sv. Monika — sem se vendar navadila vino piti. Hodila sem z deklo v klet po vino in sem ga natakala v posodice. Sprva sem le nekoliko kapljic požirala, ker se mi je vino zdelo zelo zoprno. To se mi je dozdevalo tako malenkostno, da si nisem iz tega prav nič vesti delala. Použivala sem vedno več kapljic, in kmalu sem se bila vinu tako privadila, da sem ga lahko kar cel kozarec na dušek izpila. Nekega dne sva se z deklo skregali, in ona me je začela zmerjati s »pijanko«. To me je hudo bolelo, pa mi je tudi oči odprlo, ker od tistega dne sem se poboljšala. — Ali vidite, kaj je malenkost? Kapljica vina je gotovo malenkost, in vendar bi bila Monika lahko kmalu zabredla in postala pijanka, in težko, da bi jo sedaj častili kot svetnico! — Tudi beseda »pijanka« je malenkost. Ali vendar, da ji ni dekla te besede zabrusila — težko, da bi bila Monika spoznala svojo nevarnost in se poboljšala.

Pa ne le hudobno, ampak tudi pobožno življenje ima večkrat svoj začetek le v kaki malenkosti. V dokaz le dva kratka zgleda! — Sv. Anton puščavnik je imel imenitne in imovite starše. Ko je bil osemnajst let star, mu umrjo starši in on podeduje veliko posestvo. Pa kmalu poproda vse in razdeli med ubožce, sam pa gre v puščavo in tam silno strogo živi. Kaj ga je pač privedlo do tako strogega življenja? Malenkost. — Slišal je v neki pridigi besede Jezusove: »Ako hočeš popoln biti, pojdi, prodaj vse, kar imaš, in daj ubogim, in boš imel zaklad v nebesih.« Te besede mu kar nočejo iz glave, domišlja si, da prav njemu to Jezus velewa. In to tudi stori. — Te kratke besede so bile torej podlaga njegovemu izredno svetemu živ-

ljenju. — Sv. Ignacij Loj. je bil ranjen pri obleganju mesta Pamelona. Več mesecev je ležal bolan. Da bi si preganjal dolgčas, je prosil za neko knjigo. Pa tiste knjige niso imeli v gradu. Dajo mu »Življenje svetnikov«. Za kratek čas prebere knjigo. Ali ni to zopet le malenkost? In vendar, prav ta malenkost je začetek njegovega sv. življenja. Sklenil je posnemati svetnike — in sedaj tudi njega častimo kot svetnika.

To naj zadostuje, da vas predolgo ne zadržujem. Zgledi pa, ki sem vam jih danes povedal, naj vas opozarjajo, kako imenitne in pomenljive so večkrat; malenkosti. Nikar jih ne prezirajte, marveč obračajte si jih v svoj prid! Amen.

† Dekan Fr. Gornik.

Poslednja nedelja po binkoštih.

Znamenje sv. križa na sodnji dan.

V današnjem svetem evangeliju, na poslednjo nedeljo v cerkvenem letu, nam napoveduje sam Gospod Jezus Kristus svoj glasni, očitni, veličastni in grozopolni drugi prihod na poslednji »veliki dan jeze, na dan stiske in bridkosti, nadloge in reve, na oni dan teme in mraka, megle in viharja« (Jer. 30, 7; Sofon. 1, 15.); napoveduje tudi znamenja, ki se bodo prikazovala pred strašnim koncem svetovne zgodovine. Že prerok Joel v starem zakonu je napovedal: »In dal bo Bog čudovita znamenja na nebu in na zemlji: kri in ogenj, puh in dim; solnce se bo izpremenilo v temo, luna v kri, preden pride veliki, strašni dan Gospodov. Zvezde bodo umaknile svojo svetlobo in moči nebeške se bodo gibale.« (Joel 2, 30; 3, 15, 16.) Isto nam govori Jezus Kristus sam, večna Resnica: »Solnce bo otemnelo; luna ne bo dajala več svoje svetlobe in zvezde bodo padale z neba in moči nebeške se bodo gibale.« In posebno slovesno se glasé besede Zveličarjeve: »In takrat se bode prikazalo znamenje Sinu človekovega na nebu; in takrat bodo jokali vsi rodovi na zemlji in videli bodo Sina človekovega priti v oblakih z veliko močjo in veličastvom. In poslal bo svoje angele s trobento in močnim glasom in zbirali bodo njegove izvoljence od štirih vetrov, od kraja do kraja neba.« (Mat. 24, 30 sqq.)

Vesoljno človeštvo — od Adama in Eve do poslednjega človeka je zbrano in čaka Sodnikovega prihoda! Predragi v Gospodu! Verujete, kajneda, trdno: Verujem v vstajenje mesa; verujem v večno življenje; verujem v Jezusa Kristusa, ki sedi na desnici Boga Očeta vsemogočnega, od ondod bo prišel soditi žive in mrtve!

Glejte v duhu zbrane milijone in milijarde — vsi, ki so kdaj živeli na zemlji! Veličasten — svečan — pa tudi grozopolni prizor! Zakaj »vstali bomo vsi«, govori apostol Pavel, »toda ne

bomo vsi izpremenjeni.« (1 Kor. 15, 51.) Zakaj »pravični na božji desnici se bodo svetili kakor sonce, hudobni — zavrženi na božji levici bodo neizrekljivo ostudni in grdi.« (Rimsk. katek.)

Pa glej! Nebo se zasveti v prejasnem svitu, v solnčni svetlobi, v nebeškem žaru in prikaže se znamenje Sinu človekovega — svetil križ. O da, predragi v Gospodu, ko se je prvič pokazal sveti križ na gori Kalvariji, bil zasajen v zemljo in držal v trdem naročju samega Sinu božjega, tedaj je nastopila tema po vsej zemlji, sonce je otemnelo; ni moglo več gledati krvavega prizora; tako bo pa tudi ob drugem njegovem prihodu »obledele luč svetlega solnca, lune in neštevilnih zvezd, ko se bo prikazal sv. križ na nebu, kakor da bi blišč in žar in lesket Gospodovega križa použil in premagal svetlobo nebesnih teles.« (S. August. serm. 130 de temp.)

Pa zakaj se bo pri drugem prihodu Gospodovem prikazal sv. križ — poprašujemo se radovedno? Zato, predragi v Kristusu, da se

I. pokaže zmaga, veličje — triumf svetega križa v vseh pravičnih in II. da se pokaže končna zmaga nauka Križanega nad hudobnimi.

I. V Berlinu je pred leti razstavil neki umetnik, Brütt po imenu, krasno svojo sliko, ki predstavlja Kristusa — sodnika zmagovalca na sodnji dan. Na nebu se žari in blešči sveti križ, poleg njega stoji Kristus sam. Pred njim je razvrščena množica ljudi; eni dvigajo zaupno roke k Zveličarju, drugi sklepajo roke k molitvi, ali tretji si pa zakrivajo, stiskajoč pesti, obraz in beže — drugi pa s povzdignjenimi pestmi prete Kristusu in gledalec meni, da sliši iz njih ust grozne kletve. (Prim. »Die kirchl. Kunst« VII. 1.)

Da, predragi v Kristusu! Znete sami tolmačiti to umetnikovo sliko sodnjega dne!

»Bodi pozdravljen, o sladki, sveti križ,« mu veselo kličejo izvoljenci, »ti dragi križ, na katerem je visel, trpel naš Gospod!« — »Jokali bodo vsi rodovi zemlje« — tudi pravični, tudi spokorniki, ker se bodo »ozirali na začetnika in dovršilca vere, Jezusa, kateri je pretrpel križ za odločeno mu veselje«. (Hebr. 12, 2.) Jokali bodo, ker se bodo pri pogledu znamenja sv. križa živo spominjali vseh bolečin, katere je Jezus trpel, spominjali njegove neskončne ljubezni, s katero nas je ljubil do smrti na križu. Jokali bodo, ali njih jok se bo spremenil v veselje. O, slavospevov ne bo hotelo biti ne kraja ne konca! »Pozdravljeno ti častljivo znamenje našega odrešenja! Pozdravljena ti tehtnica, na kateri je visela cena našega odrešenja, našega posinovljenja, sprijaznjenja z Bogom.« »Pozdravljen sv. križ« — zopet drugi slavospev, »ti drevo, ki je rodilo najzlahtnejši sad! Pozdravljeno! Ti znamenje zmage, ti žezlo našega kralja, ti prapor mučeništva! Ti

rešitev smrti, ti drevo življenja, ti zdravilo bolečin! Pozdravljen sv. križ, ti up in nada, tolažba umirajočih, ti nebeški ključ! (Mis. pesem.) Pozdravljen sv. križ! ti drevo življenja. Saj veste dobro, predragi, da nas je storilo drevo spoznanja v raju sužnje, a drevo življenja, sv. križ, nas je zopet osvobodilo; sad drevesa v raju je zapeljal rod človeški, a sad drevesa sv. križa nas je zopet odrešil. Pozdravljena — ti lestvica med nebom in zemljo! Saj veste, kakor je Jakopova lestvica (Gen. c. 28.) vezala nebo in zemljo, tako je tudi znamenje sv. križa premostilo prepad, ki ga je bil povzročil izvirni greh — prepad med Bogom in grešnim rodом človeškim. Palica Mozesova je razdelila Rdeče morje (Exod. c. 14.), pritrkala vode iz skale Izraelcem v puščavi (Num. c. 20.); sv. križ je podelil krstni vodi moč, da opere človeka, ga prerodi iz otroka jeze božje v otroka božjega; sv. križ nam je odprl tiste studence milosti, o katerih je prerokoval že veliki prerok Izaja, rekoč: »Zajemali boste z veseljem iz studencev vašega Odrešenika« (Is. 54, 7).

»Pozdravljeno častitljivo, starodavno, neporušno znamenje sv. križa«! Kolikokrat in kako silno so besneli ljuti viharji krog tega znamenja, zaganjali se vanj, nastavljali že sekiro, da bi ga vrgli, ta kažipot v nebesa, a zastoj — križ stoji zmagovit skozi vsa stoletja. — Sv. križ stoji — bode obstal — četudi razpade svet v razvaline. Naj ga poišče brezverni, moderni svet, naj ga preganja, prežene vun iz dvoran, vun iz šolskih soban in iz svojih bivališč; četudi ne najde prostorčka v človeških domovih — toliko lepše, zmagoviteje — a strašneje se bo pokazal na sodnji dan.

»Pozdravljen sv. križ! Slava ti! Ti naša bojna zastava v krvavih bojih!« Čujete li, predragi, orjaški gromoviti pozdrav? Kdo so ti? Zveličani vojaki so vseh nešetih vojskâ, tudi zveličani, hrabri junaki te svetovne vojne. »Slava ti! Pri tebi smo prisegli zvestobo, s teboj smo odkorakali v boj za vero, dom, cesarja; s teboj smo šli skozi življenje — bil si nam življenja luč, bil si nam »tolažba in podpora« (ps. 22, 4); bil si nam učenik v življenju: saj si rekel: »Kdor hoče moj učenec biti, naj zataji samega sebe, naj vzame svoj križ, naj hodi za menoj« (Luk. 14, 26). »Vzeli smo krvavi, vojni križ in šli za teboj; bodi nam vsem milostni sodnik!«

Prelepi — nepopisni prizor — predragi v Kristusu: izvoljeni, zveličani v senci sv. križa v neprestanih slavospevih; že nebeško veselje, že nepopisno rajanje — že neizgubljivo upanje na desni strani.

II. In na levi! »Kaj hrume narodi in se zbirajo v groznem vpitju in obupu? — Kdo so ti? — Zavrženi so, prokleti od Boga samega! O vi brezbožneži, le glejte preplašeni sv. križ v nebeškem sijaju! Ozrite se nanj vi stari in novodobni, moderni pagani, ki vam je bilo to znamenje v sramoto in pohujšanje. In »jokali bodo rodovi zavrženi, ko bodo zagledali svojega tožnika,

sv. križ.« (s. August. l. c.) Da — jokali bodo tudi pogubljeni v groznem obupu, ker bodo tedaj jasno spoznali, kako lahko-mišljeno so zapravili sadove odrešenja. Pripoznati bodo morali vsi preklinjevalci, vsi zasramovalci, sovražniki, »zaničevalci križa Kristusovega, katerih konec je sedaj pogubljenje« (Filipj. 3, 18), pripoznati vsi še tolikanj čislani duševni velikani in neverni učenjaki, da so se vendar motili v življenju, pripoznati da so vendar premagani, da slavi sv. križ veliki triumf nad vsemi prokletimi, pripoznati, da bo sedaj sv. križ — križani, a pove-ličani Zveličar »uničil modrost modrih in v sramoto postavil zvijačo zvutih« (1 kor. 1, 19). O kolikokrat so se sovražniki sv. križa muzali in rožali in posmehovali v življenju — bogoljubnim — sedaj zveličanim, češ: »Kaj vam pomaga, da bogoljubno, po-božno živite? Kaj létate vedno v cerkev, kaj vedno k sv. obha-jilu, kaj hodite vedno po božjih potih, — kaj živite tako tréžno in zdržno? kaj hodite težko, križevo pot? Kaj vam pomaga? Vam se godi slabo, nam pa, ki se ne menimo za Boga, tudi ob vojski ne, se godi skozinskozi dobro — imenitno.« Tako so govorili hudobni — zavrženi, ko so še bivali na zemlji. A poslušajte jih, kako govore — prestrašeni v žaru strašnega jim sv. križa: »Ti so torej, ki smo jih imeli nekdanj na zemlji v zasmeh in zaničljiv pogovor. Mi neumni smo imeli njih življenje za nespamet in njih konec za nečast. Glejte, kako so sedaj šteti med otroke božje in njih delež je med svetniki. Mi smo zgrešili pot resnice, utrudili smo se na potu hudobije in pogubljenja in smo hodili po težavnih potih, — za pot Gospodovo pa nismo vedeli.« (Modri 5, 39.) Tako bodo govorili. O kako prazni na dobrih delih, kako ostudni v velikih hudobijah stoje zavrženi, — osramočeni pred celim svetom pred božjim, neizprosnim Sodnikom! »Gledali bodo vanj, katerega so prebodli« (Jan. 19, 37.) Da, ali vidite vi — zavrženci onega Jezusa, ki ste ga tu na zemlji sramotili, zaničevali, tajili — o groza — celò preklinjali — preganjali v nje-govi cerkvi, v njegovih služabnikih, onečaščali v njegovih sv. zakramentih. O kako glasno — obupno bodo klicali nesrečni — prokleti — obsojeni v večni ogenj — klicali hribom in goram: »Gore — padite na nas, — hribi — pokrijte nas«! (Skriv. raz. 6, 16.) Pa kaj? — O sladki — sveti križ, ti upe nam deliš; O sveti križ — ti znamenje usmiljenja, odpusčenja, ti tron božje milosti — ni li res več pomoči? — ni li res več milosti? Nič več upanja za te pogubljene? Res ne več rešitve? — Ne — Zastonj — Prišla je noč . . . .

»Poberite se!« O strašne besede našega, neskončno nas ljubečega Odrešenika. »Poberite se!« Vi niste marali v življenju zame, sedaj jaz ne maram za vas; vi ste se me sramovali — sedaj se sramujem jaz vas; vi ste me tajili v življenju — sedaj jaz vas ne poznam. Proč od mene — prokleti od Boga Očeta, od mene, od Sv. Duha!

Predragi v Kristusu! Mi vsi tu zbrani bomo zraven ta dan. Dal Bog, da bi nam bil vsem sv. križ tron božjega usmiljenja, da pojdemo v večno življenje po nebeško plačilo. Na našem grobu bodo — tako upamo — postavili znamenje sv. križa v spomin, da počiva tu vojščak Kristusov in čaka vstajenja mrtvih. In ko se bode prikazalo na nebu svetlo znamenje sv. križa, tedaj bomo napravili zadnjo, zmagoslavno procesijo s svetim križem na čelu v pravi Očetov dom. Amen.

Gabriel Petrič.

Prva adventna nedelja.

Kako naj se pripravlja krščanska družina na božič.

Nastopil je sveti adventni čas, štiritedenska priprava za visoke božične praznike. Sv. Cerkev tedaj trka na naša srca in kliče: Nekdo prihaja, odprite srca! — In sv. Pavel piše Rimljanom: »Vstanimo iz spanja, zakaj naše zveličanje je bližje, kakor takrat, ko smo postali verni.« (13, 11.) — Pripravimo se tedaj na prihod Gospodov s spokornim in čistim srcem.

Preden je prišel Zveličar na svet, je poslal Janeza Krstnika, da mu pripravi pot. Tudi nas opozarja sv. Cerkev v adventnih evangelijih na sv. Janeza, da bi se ozirali na njegovo življenje in se po možnosti ravnali po njem. Premišljujmo tedaj danes sv. Janeza v očetovski hiši in učimo se od nje, kako naj se krščanska družina v adventu pripravlja na sveti božič. Krščanska hiša bodi

1. hiša molitve,
2. hiša zvestega izpolnjevanja dolžnosti,
3. hiša trdnega zaupanja v Boga.

I. Krščanska hiša bodi hiša molitve. — Ko je prišel Janez na svet, je vladal v Judeji kralj Herod; tujec, ki so ga Rimljani postavili na čelo dežele. Časi Davidovi in Salomonovi so davno minuli, kraljevo žezlo je bilo odvzeto Judom, Rimljani so gospodarili nad njimi in izvoljeno ljudstvo se je moralo ukloniti.

Herod pa je bil krvoločan človek; dal je najprej odstraniti lastno mater, nato sestro. Tudi po sinovih je stegnil svoje roke, in še na smrtni postelji je izrekel smrtno obsodbo nad zadnjim svojim sinom. Z mečem je pokončal vse, kar je bilo količkaj na potu njegovim samopašnim namenom. Bili so žalostni časi, žalostna podoba družine, ki ne pozna strahu božjega, ki ne moli, ki ne spoštuje božjih zapovedi.

V tisti dobi je živel v judejskem gorovju mož po imenu Caharija s svojo ženo Elizabeto. Oba sta bila pravična pred Bogom in sta zvesto izpolnjevala božje zapovedi. Sredi brezbožnega sveta, ki ni maral ne za Boga, ne za večnost, sta dajala ta dva zakonska krasen zgled poštenosti in bogaboječnosti. Caharija ni bil, kakor mnogi moške dandanes, ki pravijo: Jaz nimam časa za molitev, žena in otroci naj molijo, če hočejo; mrveč kot duhovnik starega zakona je stal na čelu družine in ji dajal najlepši zgled strahu božjega. V hiši Caharijevi se je oglašala dan za dnevom molitev; srčna, stanovitna, zaupljiva molitev, ki je bila Bogu tako všeč, da je poslal angela k Cahariji z veselim naznanilom: Ne boj se, Caharija, tvoja molitev je uslišana; kar sta z ženo že dolgo zaželela, izpolnilo se bo v kratkem.

O da bi pač naši družinski očetje posnemali Caharijo; nikdar ne govorili, kar bi bilo otrokom v pohujšanje, jim vsedkar dajali najlepši zgled v molitvi, v obiskovanju službe božje, v prejemu sv. obhajila, v postu, zatajevanju, v natančnem izpolnjevanju stanovskih dolžnosti. Ali v naših družinah se premalo moli, v nekaterih celo nič, in vendar nas je Bog ustvaril v ta namen, da ga z molitvijo častimo. Če tega ne storimo, smo zastoj na svetu; podobni smo svetilki, ki ne sveti, orodju, ki ni za nobeno rabo.

Advent naj nas zopet spominja te dolžnosti. Čas je svet, veselice in ženitnine so prepovedane, cela narava miruje v zimskem spanju; dnevi so kratki, večeri dolgi, kako pripravno, da očetje in matere zberó družino krog sebe in skupno ž njo opravljajo molitve zjutraj, zvečer, pred jedjo, po jedi. Zlasti priporočam sv. rožnivenec v današnjih hudih časih, ko je še toliko paganstva po svetu, še toliko brezverstva po mestih, po družinah in poedinih srcih. Kdo nas bo rešil teme brezverstva? Nihče drugi, kot božji Zveličar, ki naj ponovno pride med nas, naj razprši vso temo, naj ukonča naše grehe, da zopet zasveti med nami luč prave, žive vere. Caharija je molil, in zato je sredi brezbožnega sveta ohranil pravo vero, in Bog je uslišal njegovo pobožno in vztrajno molitev. Molitev naj se zopet oglašá v naših hišah; ako ne bi molili, se bo mlačnost vgnezdila vanje in zamrlo bo versko življenje.

II. Naša hiša bodi hiša zvestega spolnovanja stanovskih dolžnosti. Caharija je bil duhovnik starega veka, in kadar je prišla vrsta nanj, je šel v jeruzalemski tempelj in ondi opravljal svojo službo: molil, daroval in kadilo zažigal, kakor je bilo zaukazano v Mozesovi postavi. Sredi tega delovanja pošlje Bog angela, ki mu naznaní, da bo njegova žena kljub visoki starosti prejela sinu. Oba sta bila pravična pred Bogom, ker sta živela nesvarljivo po vseh zapovedih Gospodovih. Toda otrok nista imela, ker Elizabeta je bila nerodovitna in oba sta bila že priletna. — V starem veku si je vsaka judovska mati

želela otrok, ker vsaka je vedela za obljubo, da se bo iz judovskega rodu narodil Zveličar. Blagoslovljen stan matere je veljal za posebno čast, nerodovitnost je bila znak sramote in zapuščeni. Ko je bila tedaj Elizabetina molitev uslišana, vzkliknila je radostna: »Gospod se je milostno ozrl name in mi odvezel nečast pri ljudeh.« (Luk. 1, 25.)

Čudovit prizor! Herod steguje roke po lastnih sinovih in jih mori, ker so napoti njegovi vladoželjnosti; gori v judejskem gorovju pa klečita dva zakonska in prosita Boga za zarod. Prejela sta več kot sta prosila; kajti Jezus sam pravi: »Resnično resnično vam povem, med vsemi, ki so bili rojeni od žena, ni vstal večji od Janeza Krstnika.« (Mat. 11, 11.)

Kako so se pač časi izpremenili! V hiši Caharijevi se sramujejo in so žalostni, ker nimajo otrok; v naših družinah jih pa ne marajo in se jih sramujejo. Tam gori se vsa sosesčina veseli rojstva otroka; pri nas gredo ljudje k sosedovim in jih odvracujejo od svetih dolžnosti. — Tamkaj čestitajo materi, ker jo je Bog blagoslovil, pri nas pa se norčujejo iz zakonskih, ki prevzemajo očetovske in materinske dolžnosti. V Caharijevi hiši smatrajo otroka kot dar božji, pri nas kot neprijetno breme. — Ko bi kdo imel kaj takega na vesti, v adventnem času naj poravnava pred Bogom, kajti sv. Pavel nas opominja v današnjem listu: »Vrzimo tedaj od sebe dela teme in oblecimo orožje svetlobe. Kakor podnevi pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ampak oblecite Gospoda Jezusa Kristusa.«

III. Krščanska hiša pa bodi tudi hiša trdnega zaupa nja v Boga. Ko bi se ljudje manj opirali na svoje lastne moči, in bolj zaupali v pomoč božjo, gotovo ne bi grešili zoper svetost zakona. V Boga moramo zaupati, če tudi vse govori zoper.

Caharija je ves čas življenja prosil Boga zaroda, in zdaj, ko se mu oznanjuje izredna milost, zdaj jame dvomiti. Naravnim potom res ni bilo pričakovati, da bi Elizabeta v visoki starosti rodila sinu. Je li pa božja vsemočnost prikrajšana? Ali Bog več ne stoluje nad zvezdami? Ali ne vlada več svetá s svojo vsemočno roko?

Ker je Caharija dvomil, je prišla nadenj kazen; mutast je postal in ni mogel več govoriti, dokler se ni dopolnila skrivnost. Tako in še huje je dandanes. Ljudje se opirajo le na svojo lastno moč, na svojo vednost in spretnost, na denar in posest; pozabijo pa, da je eden gori, ki lahko prekriža vse njihove načrte. Vojska traja nad tri leta, v marsikatero hišo je prišla žalost, ker je padel gospodar ali sin. Velika draginja je nastala in za drag denar se težko kaj dobi. Z bojišča prihajajo grozovite vesti, tako da so začeli ljudje čudno govoriti: kako more pač Bog, če biva v nebesih, gledati to grozoto in jo dopustiti.

Na to odgovorjam: Telesna smrt ni največje hudo na zemlji,

in marsikateri vojak, ki je padel v boju, bo zveličan, dočim bi se bil doma pogubil. Draginja, lakota, boleznj so za nas občutljiva obiskovanja, so pa tudi očitne kazni božje, ki jih je svet zaslužil s svojo brezbožnostjo. V naših dneh se je vršil popoln odpad od Boga. Koliko je ljudi med nami, ki nikdar ne molijo, nikdar cerkve od znotraj ne vidijo, ki nikoli ne prejemaajo sv. obhajila, ki katoliške knjige in časnike popolnoma prezirajo in svoje versko naziranje črpajo iz cerkvi sovražnih spisov. Menim, da se še spominjate, kaj se je pri nas pred vojsko pisalo in pisati smelo. Gospod Bog je dolgo časa gledal in prenašal; ko je bila pa mera polna, je zavihtel bič, in sedaj tepe narode in države. Seveda trpe v takih razmerah krivični in pravični, vendar ni prav, da se ljudje pregreše zoper prvo božjo zapoved, grde Boga ali ga celo tajijo, se znašajo nad Cerkvijo in njenimi služabniki. Bog ni kriv, naši grehi so krivi: kriv je naš napuh, ki noče priznati Boga in se mu klanjati, kriva je lakomnost in samopašnost, ki nikdar ni sita, kriva je nečistost, ki je okužila vse sloje, celo zakonske, kriva je nevoščljivost, jeza, lenoba v molitvi, v službi božji. Bog je neskončno svet in pravičen, on mora greh kaznovati. Saj sam govori v 88. psalmu: »Ako bodo moje pravične odredbe oskrunjevali in mojih postav ne bodo spolnovali, obiskal bom njihove krivice s šibo in z udarci njihove pregrehe.« — Če ne gre z lepo, mora iti z grdo, in tedaj moramo sami nositi žalostne posledice.

Za dobre in pravične kristjane pa so sedanji časi velika poskušnja, in bojim se, da je mnogi ne bodo prestali. Caharija je tudi ni prestal, zato je bil kaznovan; tudi nam se ne bo bolje godilo. Ponižajmo se tedaj pred Gospodom in zaupajmo vanj. Sveti adventni čas nas uči zaupanja v Boga; saj nas spominja starega veka, v katerem so narodi čakali Zveličarja in hrepeneli po njem. Jasen zgled sta nam Noe in Mozes. Odkod je očak Noe zajemal zaupanje? Vse krog njeja je bilo popačeno. Ljudje niso slušali njegovega svarjenja, jedli so in pili in se ženili, do tistega dne, ko je Noe šel v ladjo in je nastopila povodenj. 120 let je Noe tesal ladjo, ljudje pa so zraven stali in se smejali. On pa je delal naprej in je rešil sebe in svojo družino. Ne dajmo se motiti, ako drugi za Boga nič ne vprašajo, dobro jedo in pijo, pravice drugih z nogami teptajo. Osramočeni bodo. Ti pa, če si zaupal v Boga, bodeš rešen.

In Mozes? On stoji z ljudstvom pred Rdečim morjem. Človeško soditi, za ljudstvo od tukaj ni izhoda. Pred njim morje, ob strani visoke gore, za njim Faraonova vojska. Toda Mozes dobro ve, da biva nad zvezdami vsemogočna, skrbna roka božja, zatorej vzame v roke palico in s svetim zaupanjem udari po vodi, in vode se umaknejo; ljudstvo gre s suho nogo preko morja, Faraonova vojska pa se potopi v mrzlih valovih.

Dandanés nam je zaupanje potrebnejše nego kdaj. Nastopili so dnevi, podobni dnevom Noetovim in Mozesovim. Ven-

dar ne dajmo se motiti, stari Bog še živi, in kadar bo dosegel svoje namene, kadar bodo vsi spoznali, da so sedanja obiskovanja šibe božje nam postale v poboljšanje in spokorjenje, kadar se bomo vsi ponižali pred Gospodom in ga spoznali za svojega Gospodarja: tedaj se bo on milostljivo zopet ozrl na nas in bo naredil konec nadlogam. Tedaj bomo klicali s Caharijem: »Hvaljen Gospod, Izraelov Bog, ker je obiskal in storil odrešenje svojemu ljudstvu.« (Luk. 1, 68.)

To so nekatere misli, kako naj se v družinah posvečuje advent. Vsaka hiša bodi hiša molitve, hiša zvestega izpolnjevanja dolžnosti, in hiša neomahljivega zaupanja v Boga. Amen.

P. Hugolin Sattner.

Priložnostni govori.

Za zveličanje nam je potrebna vera in dobra dela.

(Priložnostni govor za praznik sv. Andreja.)

Vi ste moji prijatelji, ako storite,
kar vam jaz zapovem. Jan. 15, 14.

Kdo bi si ne želel Jezusove ljubezni, kdo bi si ne želel biti ljubljenec božji? Toda vedeti moramo, da je to nemogoče, ako ne izpolnjujemo božjih zapovedi. Tako je rekel Kristus: »Vi ste moji prijatelji, ako storite, kar vam jaz zapovem (Jan. 15, 14.) «Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval in moj Oče ga bo ljubil in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.« (Jan. 14, 23.) Iz teh besed je jasno, da ljubi Jezus tiste, ki izpolnjujejo njegove zapovedi.

V cerkvenih molitvah beremo, da je Jezus ljubil sv. Andreja pristrčno. Vprašanje je, zakaj ga je tako ljubil? Na to vprašanje nam odgovarja njegov životopis. Sv. Andrej je namreč natančno izpolnjeval Jezusove zapovedi in svete. Življenje sv. Andreja ni bilo družega ko žrtev za Jezusa Kristusa. Zato ga je ljubil Jezus pristrčno. Kdor se hoče torej veseliti božje ljubezni, mora izpolnjevati božje zapovedi, mora natančno izpolnjevati voljo božjo.

1. V 16. stoletju po Kr. je Luter začel trditi, da je za zveličanje potrebna le vera brez dobrih del. Tako so luterani učili skoraj do današnjega dne. Tudi v 16. stoletju so bili že začeli po slovenskih pokrajinah odpadniki od svete vere oznanjevati ta nauk. Odpadlo je bilo že mnogo ljudi in celo nekateri duhovniki so se bili oprijeli tega luteranskega nauka. Prav v tistem

času, ko so začeli lutrovci razsajati po slovenski deželi, prikazala se je na Skalnici — Sv. Gori pri Gorici — Mati božja, katere češčenje so lutrovci najbolj zasramovali. Ta prikazen je brez dvojbe veliko pripomogla, da se ni mogla tako naglo širiti kriva vera, ker so ljudje začeli prihajati od vseh krajev na Sv. Goro.

Sv. Cerkev je slovesno obsodila Lutrov krivi nauk, da je namreč za zveličanje potrebna le vera brez dobrih del. Kristus je učil: »Ne vsak, ki mi poreče: ‚Gospod, Gospod‘, pojde v nebeško kraljestvo, ampak kateri izpolnjuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.« (Mat. 7, 21.) Iz teh Kristusovih besedi je razvidno, da moramo izpolnjevati voljo nebeškega Očeta, da moramo torej imeti dobra dela, ako se hočemo zveličati. Prerok Daniel je takole govoril hudobnemu kralju Nabuhodonozorju (4, 24): »Zavoljo tega, o kralj, stori po mojem svetu ter odkupi se svojih grehov z miloščino in svojih krivic z usmiljenjem do ubogih; morda ti bo odpustil grehe.« Da dobimo torej odpuščenje grehov in milost božjo, ne zadostuje sama vera, potrebna je tudi miloščina, usmiljenje do ubogih, potrebna so sploh dobra dela. Ko nas je učil Kristus moliti, je rekel: »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom . . . Zakaj ako ljudem odpustite grehe, bo tudi vaš Oče nebeški odpustil vaše pregrehe. Ako pa ne odpustite ljudem, tudi Oče nebeški ne bo odpustil vam vaših pregreh.« (Mat. 6, 12.) Ni dovolj torej imeti le vero v srcu, ampak moramo to svojo vero tudi v dejanju kazati, ako hočemo, da nam bo nebeški Oče odpustil grehe. V tem zmislu so učili tudi sveti apostoli. Takole piše sv. Jakob, apostol (2, 15.): »Kaj pomaga, bratje moji, če kdo pravi, da ima vero, del pa nima? Ali ga bo vera mogla zveličati? Ako sta brat in sestra naga in potrebujeta vsakdanjega živeža, reče jima pa kdo izmed vas: Pojdita v miru, oğrejta in nasitita se, in jima ne daste, kar je potrebno telesu, kaj bo to pomagalo? Tako je tudi vera, če nima del, mrtva sama v sebi . . . Kakor je namreč telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez del mrtva.« To so pač jasne besede, ki dokazujejo, da moramo dobro delati, ako se hočemo zveličati. O sodbi sodnjega dne je govoril Kristus takole (Mat. 25, 31.): »Kadar pride Sin človekov v svojem veličastvu in vsi angeli z njim, takrat bo sedel na sedežu svojega veličastva. In zbrali se bodo pred njim vsi narodi in jih bo narazen ločil, kakor pastir loči ovce od kozlov. In bo ovce pcstavil na svojo desnico, kozle pa na levico. Takrat poreče kralj tistim, ki bodo na njegovi desnici: Pridite, oblagodarjeni mojega Očeta, posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta; zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, tujec sem bil in ste me vzeli pod streho, nag sem bil in ste me oblekli, bolan sem bil in ste me obiskali, v ječi sem bil in ste k meni prišli. Tedaj mu bodo pravični odgovorili rekoč: Gospod, kdaj smo te videli lačnega in smo te nasitili, ali žejnega in smo te napojili? Kdaj smo te pa

videli tujega in smo te pod streho vzeli, ali nagega in smo te oblekli? Ali kdaj smo te videli bolnega ali v ječi in smo k tebi prišli? Kralj bo odgovoril in jim rekel: Resnično vam povem, kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili. Potem poreče tudi tistim, kateri bodo na levici: Poberite se izpred mene, prokleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom; zakaj lačen sem bil in mi niste dali jesti, žejen sem bil in mi niste dali piti, tuj sem bil in me niste vzeli pod streho, nag sem bil in me niste oblekli, bolan in v ječi sem bil in me niste obiskali. Tedaj mu bodo tudi ti odgovorili rekoč: Gospod, kdaj smo te videli lačnega ali žejnega ali tuje ali nagega ali bolnega ali v ječi in ti nismo postregli? Takrat jim bo odgovoril rekoč: Resnično vam povem, kar niste storili kateremu teh najmanjših, tudi meni niste storili. In ti pojdejo v večno trpljenje, pravični pa v večno življenje.»

Tako nas bo sodil večni sodnik poslednji dan. Ta sodba dokazuje, da ni dovolj le verovati, ampak da moramo tudi božje zapovedi izpolnjevati in zlasti izkazovati delo usmiljenja in ljubezni. Ljubiti moramo Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše in iz vseh svojih moči, svojega bližnjega pa kakor sami sebe.

Sv. Gregor, papež, pravi (Homil. 13. in Evang.): Sveta čistost brez dobrih del ni dosti vredna, tako niso tudi dobra dela nič, ako ni svete čistosti, a tudi oboje ni še dovolj. Treba je, da v u p a n j u hrepenimo po nebeški domovini in da se ne ogibljemo pregreh le zavoljo posvetnih ozirrov.« V teh besedah je izražen ves nauk glede dobrih del. Potrebna so dobra dela, potrebna je sveta čistost, potrebno pa je razen vere tudi upanje in ljubezen. Svoja srca moramo dvigati navzgor: Sursum corda! Kdor bi dobro delal le zavoljo posvetnih dobrot in časti in ne zavoljo Boga in zavoljo večnega zveličanja, bi mu nič ne pomagalo in bi se ne mogel zveličati.

Razen vere in drugih dobrih del je vsakemu grešniku še posebe potrebna p o k o r a z a g r e h e. Sveti očetje učijo, da se ne sme noben človek ločiti s tega sveta brez pokore, čeprav bi se mu zdelo, da nima nobenega greha. Ni mogoče, da bi se komu odpustili grehi pri sveti spovedi, ako se svojih grehov ne kesja in ne naredi trdnega sklepa, da se bo popoljšal. Tega sklepa se mora tudi držati, se mora ogibati vseh grehov in zvesto izpolnjevati zapovedi. Ne vsak, ki poreče: »Gospod, Gospod,« pojde v nebeško kraljestvo, ampak kdor izpolnjuje voljo nebeškega Očeta, tisti pojde v nebeško kraljestvo! V ta namen je nujno potrebno, da ima človek v srcu s t r a h b o ž j i, ki ga odvrča od hudega in ga nagiblje k dobremu. Kdor nima v srcu božjega strahu, se prav nič ne boji prelamljati božjih in cerkvenih zapovedi, nasprotno pa izpolnjuje bogaboječi zapovedi natančno, živi modro, pravično in sveto. Zato pravi sveto pismo,

da je strah božji začetek modrosti in celo popolna modrost. (Eccli 1.)

Odrastlim, ki so v smrtnem grehu in ki radi katerekoli okolnosti ne morejo prejeti sv. zakramentov, je za zveličanje še posebej potrebno popolno kesanje in popolna ljubezen do Boga. Tako nas učijo cerkveni učeniki. Že za zakrament svete pokore je potrebno kesanje, koliko bolj za slučaje, ko ni mogoče sprejeti sv. zakramentov, ko namestnik božji ne more priti k umirajočemu človeku, da bi mu podelil sveto odvezo. V vsaki smrtni nevarnosti naj torej človek obudi v srcu popolno kesanje in popolno ljubezen, ki mu izbriše vse grehe tudi brez svete spovedi in mu podeli milost božjo. Zapomnimo si ta velevažni nauk in ravnajmo se po njem, ko obiskujemo bolne in zlasti umirajoče. Imejmo navado, da molimo z njimi kesanje. Kolikokrat se pripeti, da se zbere okolu kakega ponesrečenca cela množica ljudi, moških in ženskih, ki vpijejo in jočejo, pa nikomur ne pride na um, da bi pristopil k umirajočemu, mu klical na ušesa presladko ime Jezus in obudil z njim dejanje popolnega kesanja in popolne ljubezni.

Iz vsega je razvidno, da so po nauku Kristusovem in po razlagi sv. Cerkve za zveličanje nujno potrebna tudi dobra dela. Lutrov nauk, da je vera dovolj, je pogubonosen. Ko bi ta nauk obveljal med ljudmi, bi se grehu odprla vrata na široko. Z grehom pa bi krščanska vera ne mogla obstati. Greh je smrt za krščansko vero in za krščansko življenje. Ko bi se bilo v 16. stoletju posrečilo luteranskim pridigarjem utrditi ta nauk pri nas, bi danes naše lepe slovenske dežele ne bile več krščanske. In bila je takrat velika nevarnost. Nekatere vasi so bile že pridobljene za to zmoto. Celu duhovščina se je v 16. stoletju začela oprijemati krive vere, čeprav je rimski papež ta Lutrov nauk obsodil kot krivo vero. Da se je ta strašna nesreča odvrnila od nas, je brez dvojbe veliko pripomogla Marija, ki se je skazala takrat kot posebna mati goriške dežele in cele slovenske domovine. Prikazala se je po ustnem izročilu na Skalnici — Sv. Gori — in povabila tja gori vse ljudstvo z besedami, ki jih je govorila v mili slovenščini pobožni pastirici Uršuli Vrligojnici iz Grgarja: »Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi.« Na ta način se je spet začelo v naši deželi goreče češčenje Marije Device, katero so lutrovci zaničevali, češ, da je to češčenje malikovanje in da je potrebna le vera v Jezusa in Boga. Vse ljudstvo je začelo spet goreče častiti Marijo. Polagoma se je zatrla luteranska kriva vera. Tako so brez dvojbe pomagale skale naše Skalnice — Sv. Gore, da se je luteranizem pri nas razbil in razpršil.

2. Zmagal je nauk, ki ga je Kristus učil in ki so ga oznanjevali sveti apostoli z besedo in z dejanjem. Kaj so apostoli v tem oziru učili, priča nam današnji praznik. Sv. Andrej je bil zgled dela in požrtvovalnosti. Njegov životopis nam priča, da ni le

učil Kristusovega nauka, ampak tudi natančno po njem živel, zanj veliko trpel in umrl. Ko ga je Kristus poklical in izvolil za apostola, je vse zapustil, kar je imel, in se popolnoma žrtvoval za Gospoda. Prehodil je mnogo dežel in povsod požrtovalno deloval za sveto vero. Ustno izročilo pravi, da so apostoli po vnebohodu Gospodovem vadljali za kraje, kjer naj bi oznanjevali sveto vero. Sv. Andrej je pri tem zadel Skitijo, ki je bila bržkone slovanska pokrajina. Podal se je torej v to daljno deželo in neumorno oznanjeval Jezusa Kristusa križanega. Iz Skitije se je potem podal v Tracijo in od tod na Grško v mesto *P a t r e*. Izpreobrnil je brez števila ljudi h krščanski veri. V Patrah je bil rimski prokonzul Egej, ki mu je prepovedal dalje oznanjevati sveto vero. Pod smrtno kaznijo mu je ukazal, da mora darovati malikom. Sveti apostol mu je neustrašno odgovoril, da daruje edinemu živemu Bogu brezmadežno telo in kri Jezusa Kristusa. Egej ga je dal radi tega zapreti v ječo in ga obsodil v smrt, in sicer v smrt na križu. Ko je sv. Andrej slišal obsodbo, je zaklical: »*H i t i m p r o t i k r o n i m u č e n i š t v a*.« Kakor je iz teh besedi očitno, nas čaka v nebesih krona, ki se ne imenuje le krona svete vere, ampak krona dobrih del in požrtovalnosti, krona *m u č e n i š t v a*. To krono si moramo zaslužiti z mučeniškim delovanjem in življenjem. Naše življenje mora biti žrtva za dobro stvar, žrtva za zmagó pravice in resnice, kakor pravi naš neumrljivi pesnik:¹

Daritev bodi ti življenje celo:
 oltar najlepši — je srca oltar,
 ljubezen sveta v njem — nebešk' je žar.
 Gospodu žrtva vsako dobro delo.
 O, da srce gojilo bi vsekdar
 ta sveti žar, naj živo bi gorelo,
 enaku kresu vedno ti plamtelo,
 Bogu in domu žgalo vreden dar!

Ko je zagledal sv. Andrej od daleč križ, ki mu je bil pripravljen, je zaklical: »O dobri križ, ki sem te dolgo želel, iskreno ljubil in neprestano iskal.« V teh besedah je izražen ves krščanski nauk glede dobrih del. Zato si moramo te besede dobro zapomniti. Ako se hočemo zveličati, moramo ljubiti križ in ga neprestano iskati. V tem so sv. Andreja posnemali vsi svetniki in svetnice bočje. Ljubeč sv. križ in sveto požrtovalnost so zveličali svoje duše. Ni dovolj torej le vera, nositi moramo potrpežljivo tudi križ in opravljati požrtovalno dobra dela.

Sv. Andrej ni le trdno veroval, ampak tudi za sveto vero deloval in trpel. V njegovem životopisu beremo, da je dva dni visel živ na križu. Ko so ga pribili na križ, je tri dni s križa oznanjeval Kristusa. Križ mu je bil kot govorniški oder, s katerega je

¹ S. Gregorčič v pesmi: Daritev.

poučeval ljudstvo v večnih resnicah. Kaj takega se ni še nikoli slišalo. S križa je sv. Andrej oznanjeval, da za zveličanje ni dovolj vera v srcu, ampak da morajo biti tudi dela, da moramo po sveti veri živeti in natančno spolnjevati božje zapovedi.

Kristus je rekel: *J a z s e m l u č s v e t a*, pa je rekel tudi apostolom: *V i s t e l u č s v e t a*. Bodi nam torej sv. Andrej, apostol, luč, v katero se ozirajmo, da ne izgubimo prave poti do večne sreče. Posnemajmo njegovo sveto delovanje, njegovo mučeniško življenje in trpljenje, da dosežemo mučeniški venec, ki nam je pripravljen v nebesih. Vera sama nas ne bo zveličala, saj vero ima tudi hudobni duh. Potrebno je, da je z vero združeno spolnjevanje božjih zapovedi, kesanje za storjene grehe in resnična pokora.

Obrnimo torej danes svoj pogled na križ sv. Andreja in učimo se od tega apostola, kako nam je živeti in trpeti, kako natančno izpolnjevati božje in cerkvene zapovedi, da dosežemo mučeniško krono, ki nas čaka v nebesih. Amen.

Dr. Egidij.

Katehetične pridige o krščanski pravičnosti.

Spisal dekan Anton Skubic.

XIII.

Osmeri blagri.

(Konec.)

Žalostni so taki kristjani, ko vidijo, kako svet kar tone v grehah in strasteh, žalostni so, ko izkušajo, kako njihovo bogoljubno prizadevanje obrodi malo sadu! To je sveta žalost, kateri pa obeta psalmist vesel sad, rekoč: »Kateri sejejo s solzami, žanjejo z veseljem. Hodijo in jokajo, kateri svoje seme sejejo, pridejo pa z veseljem ter nesejo svoje snope!« (Ps. 125, 5—6.) Taki naj le potrpežljivo čakajo, vsa žalost se bo v veselje izpremenila in potolaženi bodo, morda že na tem svetu, popolne tolažbe pa bodo deležni v večnosti, kjer bo minula vsa žalost!

4. »Blagor tistim, ki so lačni in žejni pravice, ker bodo nasičeni!« Tukaj Zveličar blagruje vse, ki hrepene po krščanski pravičnosti, po krščanski popolnosti, po krščanskih čednostih, ki si vse prizadevajo, da bi vedno izpolnjevali voljo božjo in njeno zapoved in bi se tako približali svojemu Bogu, svojemu zadnjemu namenu. Blagruje tiste, ki bi radi svojo dušo storili čimdalje bolj podobno Bogu. Kakor žejen človek hrepni po studencu, in lačen po jedi, tako krščanski človek hrepni po

pravičnosti in popolnosti, ki obstoji v tem, da vedno izpolnjuje sveto voljo božjo, kakor jo je izpolnjeval Jezus Kristus, ki pravi: »Moja jed je to, da izpolnim voljo tistega, ki me je poslal!« (Jan. 4, 34.)

Ta čednost je v neskončnem nasprotju s hrepenenjem sveta, ki se hoče nasititi v grešnem uživanju, napojiti se v kalužah greha. A nasititi in napojiti se ne more, ker to ni hrana in pijača, ki bi mogla zadovoljiti človeško dušo. Zato pravi sv. Avguštin, da je človekovo srce nemirno, dokler ne počiva v Bogu in njega ne uživa. Zato vidimo, kako nenasiten je svet in kako nemiren in nezadovoljen. Edino v Bogu se more nasititi človeška duša in napojiti od žive vode, ki jo daje Kristus. Človeška duša se more nasititi samo v onem uživanju, ki je popisuje sv. Pavel z besedami: »Oko ni videlo, in uho ni slišalo, in v človeško srce ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, ki njega ljubijo!« (I. Kor. 2, 9.) Edino tam se more krščanska duša nasititi, da se nad njo izpolni beseda psalmistova: »Napili se bodo od obilnosti tvoje hiše, in s potokom svoje radosti jih boš napajal« (Ps. 35, 9).

5. »Blagor usmiljenim, ker bodo dosegli usmiljenje!« Usmiljen je tisti, kdor v srcu čuti z nesrečnimi, sočuvstvuje z žalostnimi, joka z jokajočimi, jim iz srca rad pomaga, če more, ali bi jim vsaj rad pomagal, če bi jim mogel. Usmiljen je, kdor rad vrši duhovna in telesna dela usmiljenja, svari grešnike, uči nevedne, tolaži žalostne, oblači nage, nasičuje lačne, napaja žejne, odpušča razžalilec, moli pa za vse, ako drugače ne more pomagati.

Današnji svet ne pozna mnogo tega usmiljenja; pozna samo sebe, svojo samopašnost, svojo sebičnost, svoj egoizem, ki ga celo nazivlje »sveti egoizem«, sveto samoljubje. Svet je kakor oni judovski duhovnik in levit, ki sta se hladno ozrla na oropnega in ranjenega človeka, pa sta šla zadovoljno mimo. Grešni svet je vesel in zraven mrzel, ako se vse človeštvo potopi v bedi in grehu. Če že kaj dobrega stori, stori zopet samo iz samoljubja, zaradi hvale, iz humanitete, iz same »človečnosti«. O, kako slab obliž je to za bedno in ranjeno človeštvo! Svet je že prejel svoje plačilo!

Resnično usmiljen človek pa vrši dobra dela, ker v trpinu vidi podobo Kristusovo, dediča nebeškega kraljestva. Zato bo pa tak človek, četudi je morda često grešil, našel usmiljenje pri Bogu, ki ne pusti niti kozarca mrzle vode brez plačila; saj pravi sv. Jakob: »Usmiljenje povzdiguje (zмага) pri sodbi« (2, 13). In po teh delih usmiljenja bo Sodnik usmiljeno sodil usmiljene: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, in posedite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta; zakaj lačen sem bil, pa ste mi dali jesti; žejen sem bil, pa ste mi dali piti; popotnik sem bil, pa ste me vzeli pod streho; nag sem bil, pa ste me oblekli; bolan sem bil, pa ste me obiskali; v ječi sem bil, pa ste k meni

prišli!« (Mat. 25, 34—37.) Koliko usmiljenja bodo dosegli usmiljeni! Saj so Kristusu dali, kar so dali kateremu izmed najmanjših bratov njegovih!

6. Blagor tistim, ki so čistega srca, ker bodo Boga gledali!« Vse, kar je tem besedam nasprotnega, bo izključeno iz nebes, zakaj »nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo,« govori sv. Janez v Skrivnostnem razodetju (21, 27). Pod to besedo je razumeti vse različne grehe, ki prihajajo iz srca, po besedah Zveličarjevih: »Iz srca prihajajo hudobne misli, uboji, prešuštvovanja, nesramnosti, tatvine, krive prisege, bogokletja, to je, kar človeka omadežuje!« (Mat. 15, 19—20.) Posebno pa je nečisto tisto srce, ki je vdano meseni poželjivosti. Kdor je torej sam vdan temu živalskemu grehu, ali kdor druge vanj napeljuje, ne bo gledal Boga. Vse tovrstne grešnike je že obsodil Gospod: »Kdor pohujša katerega izmed teh malih, ki v mene verujejo, bi mu bilo boljše, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globino morja!« (Mat. 18, 6.)

Nasprotno pa Zveličar tako srčno blagruje čisti rod, ki se varuje prostovoljnih nečistih misli, nečednih želj, nesramnih besedi, mesenih dejanj. Ako je kaka duša lepa, potem je lepa ta, ki je zmagala boj za plačilo neomadežanih (Modr. 4, 2). Ta boj je hud in vroč, zato zasluži tem lepše plačilo. In ako kdo, mora tak zmagovalec gledati Boga, že na tem svetu po bistrem spoznanju božjih resnic in v večnosti od obličja do obličja. Zato vprašuje David: »Kdo pojde na goro Gospodovo? Ali kdo bo stal na njegovem svetem kraju?« In sam sebi po resnem predudarku odgovarja: »Kdor je nedolžnih rok in čistega srca!« (Ps. 23, 3—4.) Take duše bodo hodile za Jagnjetom in pele pesem ljubezni, ki jo bodo srkali z obličja božjega!

7. »Blagor mirnim, ker bodo imenovani otroci božji!« S temi besedami Gospod blagruje vse, ki se trudijo za pravi mir, ki hočejo imeti mir v srcu, mir vesti, mir z bližnjim, mir v družinah, mir med narodi, mir z Bogom. Koliko se je Jezus trudil, da bi svetu prinesel ta vsestranski mir! Knez miru se imenuje v svetem pismu, in takoj ob njegovem rojstvu so peli angeli na betlehemskih poljanah: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« Kolikokrat je Kristus voščil ljudem: »Mir vam bodi! Svoj mir vam dam, ne kakor ga svet daje, ga vam jaz dam!« (Jan. 14, 27.) Miroljubni ljudje si vse prizadejejo, da se ta sveti mir ohrani, ako se je izgubil, da se zopet vpostavi, v srcu, po svetu, v družinah, povsod!

Boj človeka proti človeku, boj naroda proti narodu, neizprosen boj države proti državi, ljut boj človeka proti Bogu, to pa je geslo grešnega sveta. Mesto da bi svet hrepenel po miru, pa grabi le za bridki meč. Zato je svet nesrečen kot razdvojen človek in razrvana družina. Vsi pa, ki se trudijo za vsestranski mir, so podobni otrokom ene družine, ki se ljubijo med seboj, ki žive v ljubezni drug za drugega. Zato bodo vsi, ki ljubijo ta mir

in se trudijo za njega dosego in ohranjenje, v družini nebeškega Očeta imenovani otroci božji.

8. »Blagor njim, ki preganjanje trpe zavoljo pravice, ker njih je nebeško kraljestvo!« Pravično in sveto živeti je pred Bogom zaslužno; še bolj popolno in zaslužno pa je, ako mora kdo zaradi tega trpeti preganjanje, pa vendar od tega pravičnega življenja ne odstopi. Preganjanje in zaničevanje pa bodo pravični vedno trpeli od enega dela hudobnega sveta. Zveličar sam je to prerokoval: »Učenec ni nad učenikom. Ako so mene preganjali, bodo preganjali tudi vas!« (Jan. 15, 20.) Sv. Pavel kar vsem naznanja: »Vsi, ki hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo preganjanje trpeli« (II. Tim. 3, 12). Sicer se danes sveta vera in pobožnost ne preganja z ognjem in mečem. Kolikrat pa se pobožnost in pravičnost preganja s strupenim jezikom, s strupenim peresom, s strupenimi knjigami in spisi, s strupenim zaničevanjem! Koliko jih trpi zaradi tega na časti, na imetju, na službi! To je večni boj med temo in lučjo, med peklom in nebom!

Kdo bo zmagal? Kdo bo imel večno kraljestvo? Tisti, ki se ne bo plašil tega boja; tisti, ki bo stal trdno na Kristusovi strani; tisti, ki bo kljub vsemu trpljenju in preganjanju živel pobožno in pravično; tistega, ki bo s sv. Pavlom »dober boj bojeval«, bo večno nebeško kraljestvo. Krepkim bojevnikom Kristus sam to obeta in jih blagruje.

Tako Kristus blagruje one, ki hodijo za njim po poti pravičnosti, svet pa jih imenuje norce. Zato pa je naš Gospod na koncu svoje pridige zaklical temu svetu štirikratno gorje, rekoč: »Gorje vam, bogatinom, zakaj imate že svoje veselje. Gorje vam, ki ste siti, zakaj stradali boste. Gorje vam, ki se sedaj smejete, zakaj žalovali in jokali boste. Gorje vam, ko vas bodo hvalili ljudje; ravno tako so namreč delali njihovi očetje krivim prerokom!« (Luk. 6, 24—26.) Torej vsi pobožni in pravični kristjani, čujte Gospoda, ki vam kaže kot plačilo nebeško kraljestvo in večni blagor! Čujte pa ga tudi posvetnjaki, ki vam naznanja štirikratno in večno gorje! Amen.

XIV.

Čednosti, ki nam jih Jezus Kristus v sv. evangeliju posebno priporoča.

Že v zadnjem katehetičnem govoru o osmerih blagih smo videli, kako zelo si nasprotujeta duh Kristusov in posvetni duh, ki ga vodi in vlada pekel. Kristusovo kraljestvo in kraljestvo pekla sta v vednem boju med seboj. Ta boj je tako neizprosna in tako načelna, da je vsako premirje in vsak mir nemožna. Na

vsaki strani je po en vojskovodja, ki vabi ljudi pod svojo zastavo. Hudobni duh obeta svojim vojščakom vse uživanje, ki po njem hrepeni spridena človeška narava; obeta poželenje oči, poželenje mesa in napuh življenja. Torej daje svojim privržencem na razpolago vse studence, iz katerih se lahko pije greh vsake vrste. Kako mamljivo in vablivo je za človeka to vabilo! Kristus pa ima na svoji zastavi zapisano z velikimi črkami: Samozatajevanje! Pravilo za njegove vojščake je sveti evangelij. To je reglement, od katerega ne sme odstopiti noben njegov vojak. V tem pravilu nam prav posebno priporoča nekatere čednosti, za katere se mora truditi vsak, ki se hoče vojskovati pod njegovo zastavo in hoče biti ud njegovega kraljestva.

1. Prva čednost, ki jo Jezus polaga prav iskreno na srce svojim vojakom, je: **Iskati najprej božje kraljestvo in njegovo pravico.** — Kdor hoče priti v njegovo kraljestvo, je mora iskati. Kristus ga nikomur ne vsiljuje, on ima v svoji vojski samo prostovoljce, ki se sami oglasijo v število njegovih izvoljenih. In on zahteva, da je to prvi trud ljudi. Vsak človek se mora zavedati, da je imenitnejši del njegov duša, in zanjo mora v prvi vrsti skrbeti. Človeška duša pa nima svojega namena na tem svetu, ampak njen namen je v večnosti, v božjem kraljestvu, njen namen je Bog sam. Kdor pa hoče doseči ta namen, mora živeti krščansko pravično, po božji postavi, iskati mora božje pravice in se truditi zanjo!

To čednost je naš Zveličar priporočal ob priliki, ko je videl, kako se nekateri ljudje pehajo za tem svetom, za njegovimi dobrinami, za njegovim bogastvom, kakor bi imeli večno živeti na svetu, na večnost in na dušo pa v teh skrbih tako pozabljajo. Zato je svaril vse, ki hočejo biti njegovi učenci: »Nikar si ne nabirajte zakladov na zemlji, kjer jih rja in mol razjeda, in kjer tatje podkopavajo in kradejo; nabirajte pa si zakladov v nebesih, kjer rja in mol ne razjeda, kjer tatje ne podkopavajo in ne kradejo!« (Mat. 6, 19. sl.) Kakor mrzlo bogastvo, tako tudi jed in obleka ne sme biti prva skrb človekova; zato je Gospod v svojem govoru kar pokazal na lilije, ki so tam okoli rastle, in na ptice, ki so ga obletavale, rekoč: »Ne skrbite za svoje življenje, kaj boste jedli, tudi ne za svoje telo, kaj boste oblekli. Mar ni življenje več kakor jed, in telo več kakor oblačilo? Poglejte ptice pod nebom, ki ne sejejo, ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice, in vaš Oče nebeški jih živi; niste li vi veliko več od njih? Kdo izmed vas pa more skrbeti dolgoti svojega življenja dodatí le en komolec? In za oblačila kaj skrbite? Poglejte lilije na polju, kako rastejo; ne delajo in ne predejo, povem vam pa, da še Salomom v vsej svoji časti ni bil oblečen kakor ena teh. Če pa Bog travo na polju, ki danes stoji, jutri pa se vrže v peč, tako oblači,

koliko bolj vas, maloverni! Ne skrbite torej, rekoč: Kaj bomo jedli, ali kaj pili, ali s čim se oblačili? Vse to neverniki iščejo! Vaš Oče nebeški pa ve, da vsega tega potrebujete!» (Mat. 6, 25. sl.)

S tem pa Gospod ni hotel reči, naj ljudje lenarijo. Po besedah božjih, ki so padle že v raju, si mora človek v potu svojega obraza služiti svoj kruh. Toda ta skrb za vsakdanji kruh ne sme biti tako velika, da bi izčrpala vse človekove moči. **P r v a s k r b b o d i s k r b z a d u š o !** Zato je Gospod svoj pouk v tej zadevi sklenil s prav pristrčnim opominom: »Iščite torej najprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to (kar rabite za čas) vam bo privrženo. Ne skrbite torej za jutri, jutrišnji dan bo sam zase skrbel. Zadosti je dneva lastna težava.« (Mat. 6, 34.) Le tisti, ki vedno v prvi vrsti skrbi za svojo dušo, jo bo dobro preskrbel; kdor pa skrbi v prvi vrsti za telo in čas, bo pred Bogom slabo opravil!

2. Kdor hoče iskati božje kraljestvo in njegovo pravico, mora vršiti tudi drugo čednost, ki jo Jezus prav posebno priporoča, to je, **z a t a j e v a t i s a m e g a s e b e**. Človek mora delati, kakor je delal sv. Pavel, ki pravi: »Krotim svoje telo in je devljem v sužnost.« (I. Kor. 9, 27.) Človeku ne sme gospodovati nižja polovica, ne sme ukazovati telo. V telesu bujno rastejo strasti, ki človeka ženejo za čutnim uživanjem. Strasti rodijo greh, strasti tirajo na pot v pogubo, proč od božje pravice, daleč proč od božjega kraljestva. Le preveč je ljudi, ki tečejo za strastmi, kamor jih vodijo! Zato govori Gospod: »Široka so namreč vrata in prostorna je pot, ki vodi v pogubljenje, in mnogo jih je, ki hodijo po nji!« (Mat. 7, 13.) Na tej poti so vsi ljudje, ki nočejo nič zoprnega, pehajo od sebe vsak križ, se branijo vsake težave, kolnejo vsako neprijetnost; na tej poti so vsi ljudje, ki hočejo le lagodnost, veselje, rajanje, vsakovrstno uživanje; na tej poti so vsi ljudje, ki hočejo zlahka priti v nebesa. Zakaj zlahka se pride le v pekel, kamor vodi pot navzdol! In mnogo jih je, ki hodijo po tej poti!

Zveličar pa nam kaže pot drugam. »Pojdite skozi ozka vrata! tako nas navaja Gospod. »Kako ozka so vrata in tesna je pot, ki vodi v življenje, in malo jih je, ki jo najdejo!« (Mat. 7, 14.) Kdor pa hoče hoditi po tej poti, se ne sme plašiti težav, ne bati se zoprnosti, ne trepetati pred krote-njem. Kdor se tega boji, je že tepen vojak, naj se ne sili v Kristusovo vojsko. Kristjan, ki hoče v nebeško kraljestvo, se mora odreči vsem strastem, zapustiti vse grehe, zatirati vso naslado. Ako pa hoče postati v tem mojster, se mora marsikdaj odreči tudi takim stvarjem, ki niso ravno grešne, odreči se semintja kakemu dobičku, kakemu tudi dovoljenemu uživanju, kaki jedi, kaki pijači, kakemu razveseljevanju. Zavedati se mora, da nebeško kraljestvo silo trpi. Gospodovati mora vedno duša nad telesom

in njegovimi strastmi, ne pa narobe. To zahteva Gospod, ko pravi: »Kdor hoče priti za menoj, naj zataji samega sebe!«

3. Nadaljnja čednost, ki jo Kristus tako toplo priporoča v sv. evangeliju, pa je: nositi svoj križ. To je nujna posledica prejšnje čednosti, samozatajevanja. »Ali ni bilo potrebno, da je Kristus vse to trpel in tako šel v svojo slavo?« tako je od smrti vstali Zveličar vprašal učenca, ki se jima je pridružil na poti v Emavs. S križi je bila kar posejana Gospodova pot od jasli v betlehemske hlevu do zadnjega srčnega utripa na Golgoti. Čez Oljisko goro in čez goro Kalvarijo je Gospoda vodila pot v nebeško slavo. Zato Kristus tudi za svoje učence ne pozna druge poti in govori: »Kdor hoče priti za menoj, naj zadene svoj križ na svoje rame in naj hodi za menoj!« (Mat. 16, 24.)

Ni ga Kristusovega učenca in vojaka, ki bi ne imel križev dovolj. Križi so njegova vojna oprema! Pridejo skrbi, revščina, pomanjkanje, bolezen, smrt, zaničevanje, nesreče, — glejte, sami križi! Svet nad njimi godrnja, mrmra, kolne; svet križe otresa, peha, suje. Škoda teh križev! Nositi jih pa vendarle moramo, saj se jih ne moremo iznebiti! Nikar ne recimo, da nas je Bog pozabil ali zavrzel, ker nam pošilja ali dopušča križe! Z njimi nas je le postavil na svojo pot, ki pelje v slavo. Na nas je sedaj, da na njegovi poti ostanemo. Ako pa hočemo to, moramo križe sprejeti prav vdano; saj pravi naš Zveličar, da naj vsak sam na svoje rame zadene križ, pa stanovitno ga moramo nositi, dokler ne pridemo za svojim Bogom. Tudi tu je treba stanovitne vaje in žive vere! Potem bomo dejali, kakor je rekel sv. apostol Andrej, ko so ga peljali h križu, na katerem je pretrpel mučeništvo: »Salve, crux pretiosa, pozdravljen bodi, dragoceni križ!«

4. »Kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec!« (Luk. 14, 27.) S temi besedami nas prevzvišeni Učenik pozivlje k četrti čednosti, ki se mora zanjo truditi vsak njegov učenec, in ki ji katekizem pravi: *Hodite za Kristusom*. To je umeti v tem smislu, da se mora vsak potruditi, da posnema, kolikor je slabotnemu človeku sploh mogoče, vzvišeni zgled Jezusa Kristusa. Doseči ga seveda ne moremo, posnemamo ga pa lahko. Kakor vojak pogumno gre v boj, ako vidi v prvih vrstah svojega poveljnika, tako bo šel kristjan v boj proti grehom in za čednost, ako se ozira na Kristusa in zgled njegov.

Sv. Frančišek Ksaver se je mnogo trudil, da bi spreobrnil bogatega portugalskega trgovca. Pa ni šlo. Torej se od njega poslovil in za slovo mu še reče: »Sprejmite dober svet in premišlujte večkrat besedici: »Kristus in jaz!« Nekega dne sedi bogatin pri bogati mizi ravno nasproti sv. razpelu, ki je viselo na steni v obednici. Nehote mu pridejo na misel besede Frančiškove: Jezus in jaz! Te besede jamejo v njegovi duši odmevati: Jezus in jaz; Jezus tako ubog in jaz tako bogat; Jezus tako svet in jaz tako umazan; Jezus v bolesti in jaz v radosti; Jezus na križu in jaz pri bogati mizi! Postal je resen in žalosten in —

v življenju drugačen! To se pravi, za Kristusom hoditi. Pojdi in tudi ti tako stori!

5. Biti krotak in ponižen, to je peta čednost, ki jo je Jezus prav srčno priporočal. »Vzemite moj jarem nase in učite se od mene; zakaj jaz sem krotak in iz srca ponižen, in boste našli pokoj svojim dušam!« (Mat. 11, 29.) Kdor posluša te Zveličarjeve besede, bo nosil svoj križ in hodil za Kristusom ne oziraje se ne na desno ne na levo, kaj poreče svet; naj ga ljudje žalijo, naj ga zasmehujejo, naj se mu rogajo, naj ga zaničujejo in zasramujejo, naj mu delajo krivice, on se za to ne zmeni, ampak gre svojo pot, dobro vedoč, da bo v tej krotkosti in ponižnosti našel mir svoji duši!

6. Še eno veliko čednost je naš Gospod prav pogosto priporočal: **Ljubiti sovražnike, dobro storiti tistim, ki nas sovražijo, moliti za tiste, ki nas obrekujejo in preganjajo.** Temu se upira človeška narava; kar vzkipi, kadar vidi svojega sovražnika; kar zmaščevati se hoče nad človekom, ki dela krivico. Za malim razžaljenjem pride često strupeno in dolgotrajno sovrašтво. Nobeden izmed teh ljudi ni na Kristusovi poti. On uči in od svojih učencev zahteva čisto drugače. Tako pravi: »Ljubite svoje sovražnike; dobro storite tistim, kateri vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo!« (Mat. 5, 44.) V srcu ljubi, v dejanju pokaži ljubezen, ali pa vsaj moli za svoje nasprotnike, pa boš pravi učenec tistega, ki je ob svoji smrti molil za svoje sovražnike: »Oče, odpusti jim!« O koliko lepši bi bil svet, koliko lažje življenje, koliko gotovejša srečna večnost, ko bi hoteli vsi kristjani biti taki učenci Kristusovi!

Verniki! Kakor strast in greh človeka ponižuje in ga dela nesrečnega, tako ga čednost povišuje in osrečuje. V sv. evangeliju nam je Kristus tako lepo naslikal čednostnega človeka in tako srčno je vse ljudi vabil na pot čednosti, da nam ni treba dosti premišljevat, kam se obrnemo, ampak odločno bomo dejali: Vstal bom in pojdem za njim! S Kristusom se bom boril za čednost, pa bom našel mir svoji duši! Amen.

Majniški opomin šolskim deklicam.

Nagovor c. kr. deželnega šolskega nadzornika dr. Mihaela Opeka,

učenkam Uršulinske šole v Ljubljani, dne 13. maja 1917.

Danes sem prišel med vas, drage deklice, da zopet enkrat vidim prizor, ki je tako drag mojemu srcu. Ta prizor je: otroci zbrani okrog matere. Nič ni lepšega na svetu. Mati — z očmi, ki iz njih sije dobrota, mati — z besedo, ki v njej odmeva sladkost, mati — s srcem, do vrha napolnjenim z ljubeznijo; in okrog nje otroci, ki pijejo dobroto iz teh oči, ki srkajo med z materinih ustnic, ki zajemajo ljubezen iz materinega srca . . . otroci, ki nimajo večje želje nego je ta: vedno biti materini ljubljenci. To je neskončno lep prizor in jaz sem ga danes prišel gledat med vas, drage deklice, ki ste tukaj zbrane okrog najboljše Matere — Marije. Ta mesec, mesec majnik, se s posebno gorečnostjo zbirate okrog nje — in Marija vas gleda z milimi in milosti polnimi očmi in vam govori s sladkimi besedami: — Oj, deklice, blagor vam, ker me ljubite! Blagor človeku, kateri čuje pred mojimi durmi vsak dan! Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda. Marija vas pritiska na svoje ljubezni polno srce . . .

Deklice, zahvalite Marijo za njeno ljubezen in prav iz srca ji darujte svojo ljubezen! O saj boste! Saj že na vaših obrazih berem, da želite biti vsekdar ljubljenske Marijine. Rade bi ji darovale, kar bi imele. Toda nič nimate, pravite. — O pač! Čakajte, povem vam jaz, kaj darujte Mariji sleherni dan, zlasti ves ta majniški mesec.

Učenke ste in šolske torbice imate. Poglejmo, če ni v torbici darov za Marijo! V šolski torbici je — katekizem. Iz katekizma se učite moliti, spodobno in pobožno prisostvovati službi božji, vredno prejemati sv. zakramente. Molite rade, deklice, in darujte Mariji svojo molitev, svojo jutranjo in večerno molitev, molitev pred poukom in po pouku. Pred šolo in po šoli stopite v cerkev, pokleknite pred oltar svoje nebeške Matere in jo vsaj za trenutek prisrčno pozdravite! Rade, s srčnim veseljem se udeležujte službe božje, svete maše, popoldanskih nedeljskih pobožnosti, — ta mesec šmarnične pobožnosti — in vselej, kadar ste v cerkvi, združite se tudi z Materjo Marijo. Darujte njej svojo službo božjo in po njej najsvetejšemu troedinemu Bogu. In kadar prejemate svete zakramente, pripravljajte se zanje z mislijo na Marijo. — Ko prosite pri sveti spovedi odpuščanja grehov, prosite Marijo, da z vami za vas prosi; ko se v sv. obhajilu tesno združite z ljubim Jezusom, prosite, da je z vami tudi Marija, presveta njegova in vaša Mati. Pobožnost svojih src darujte Mariji in po Mariji Jezusu. To je nekaj za Ma-

rijo: vaša molitev, vaša služba božja, vaše prejemanje sv. zakramentov.

V torbica h pa imate tudi — berilo, slovnico, računico, zvezke, pletenje itd. To je vaše opravilo, vaša dolžnost, vaše delo. Tudi to darujte Mariji! Ali pišeš, ali bereš, ali računiš, ali se učiš na pamet, draga deklica, daruj vse Mariji, opravljaj vse v njeno čast in reci: — Tebi v čast, iz ljubezni do tebe, o Marija! — To ti bo tudi pomagalo, da čim vestneje izvršiš svojo dolžnost. Kadar se učiš, pišeš in te zunaj vabi prijazno solnce, sveži zrak, da bi se le polovično naučila, le površno izdelala svoje naloge, stoj, draga deklica! Spomni se Marije! Njej si darovala svoje učenje, svoje delo, svoj trud; zato mora biti to opravilo popolno. Nauči se do pičice, izvrši naloge natančno, lepo! Tako izpolnuj svoje dolžnosti iz ljubezni do Marije in Marija bo blagoslovila tvoje učenje, da bo imelo vse boljše uspehe. — Moli in delaj, a vse daruj Mariji! — To je za Marijo.

V torbica h imate, deklice, še svinčnik in pero. Vzemi svinčnik v roko, draga deklica, in zapiši sebe vso Mariji! Toda ne! Sledovi svinčnika se prehitro zabrišejo; zato zapiši s peresom, z rdečo tinto, s svojo srčno krvjo: — O Gospa moja, o Mati moja, tebi se vso darujem — in da se ti vdana skazem, ti danes posvetim svoje oči, svoja ušesa, svoja usta, svoje srce, sebe popolnoma vso. Ker sem torej tvoja, o dobra Mati, varuj me, brani me kakor svojo last in posest!

Tako, o j deklice, posvetite Mariji vse, kar ste, kar imate, kar molite in kar delate! In to ne le v cvetočem majniku, ne le za svoj dekliški čas, temveč za celo svoje življenje! Potem, drage deklice, boste nekoč poštena, krepostna dekleta, veselje svoje nebeške Matere, čast in ponos naše lepe domovine, blagoslov milega slovenskega naroda. Zgodi se! Amen!

Nagovori za mladino.

21. O rožnem vencu.

Na lepi sliki se vidi to-le: Marija sedi na lepem stolu, malega Jezusčka drži v naročju. Nad obema je veliko angelov. Smehljaje drže v svojih rokah krasno barvani venec. Na Marijinem obličju se bere veselje, kakor tudi na obrazku milega Jezusčka, ki radostno steguje svoje svete ročice po pisanih rožicah. Še mnogo ljubši, ljubi otroci, je Mariji in Jezusu oni venec, katerega imate tudi vi dannadan v rokah. Rožice v tem vencu niso zemeljske, pač pa nebeške. Devica Marija je prva te nebeške cvetke povila v venec, in po svetem Dominiku naučila ljudi, kako se spleta ta venec; z drugo besedo, kako se opravlja

čudovito lepa molitev, ki se imenuje »rožni venec«. Z dopadanjem se ozira Marija na vse, zlasti še na otroke, ki pobožno molijo sv. rožni venec, in jim deli obilne milosti. Premišljajmo danes nekoliko o tej molitvi!

Male deklice z vencem na glavi pristopajo k prvemu svetemu obhajilu, in tako okrašene tudi Jezusa spremljajo v procesiji na praznik presvetega Rešnjega Telesa. Vojskovodje, ki so pobili sovražnika, dobe lavorov venec. Može, ki so veliko koristili ljudem, ali se povzdignili med narodom kot pesniki, umetniki, odlikuje hvaležno ljudstvo ali kdo drugi z vencem. Takim in enakim se spodobi venec na glavi. Dragi otroci! Komu pa še veliko bolj kakor tem? Naši ljubi nebeški materi Mariji. Nobeden otrok namreč ni tako nedolžen in tako čist na duši kot je bila Mati božja. »Nikar se ne boj, ne boš umrla ne; zakaj ta zapoved je dana za vse druge, le za tebe ne« (Ester 15, 12, 13.) — je govoril Aman svoji kraljici. Tako je govoril Bog tudi Mariji. Vsi drugi, edino Marija ni nikdar nosila na svoji duši izvirnega greha; prosta je bila vsakega dejanskega greha; vsa čista in sveta je bila celo življenje. Nadalje: tako zmagovit ni bil nihče kot Marija, saj je ona premagala največjega sovražnika, hudobnega duha; njemu je glavo strla. Zgodilo se je, kakor je Bog napovedal v raju: »Ona ti bo glavo strla« (I. Moz. 3, 15), to je, Marija bo premagala hudobnega duha; »Bog je neskončno resničen: kar reče, je res« — vemo iz katekizma. In slednjič: Razen Boga ni nihče toliko koristil ljudem kot Marija, kajti dala nam je Jezusa Kristusa, ki nas je rešil pekla in nam pridobil sveta nebesa z bridko smrtjo na križu. Z vso pravico torej vencamo Marijo z vencem. Nihče ga tako ne zasluži kot ona; nobeni stvari se ne spodobi tako, kakor njej. Toda — kje naj natrgamo dišečih rožic za glavo Marijino? V katerem vrtu rastejo cvetke, da iz njih spletemo venec za svojo nebeško mater? Ljubi otroci! Marija sama je preskrbela, z drugo besedo: pokazala prežlahtne cvetke: apostolsko vero, očenaš, češčenomarijo, čast bodi in pristavke, ki se pridevajo vsaki češčenimariji, pravimo jim skrivnosti. Kratko: Devica Marija nas je naučila iz teh molitvic in iz skrivnosti spletati najdražji venec, ki se imenuje sveti rožni venec. Ta venec ima najprijetnejšo vonjavo; najlepši je. Zato pa je on edino pravi kras za našo kraljico nebeško. Otroci moji! Zaljšajte s tem vencem Marijo! Molite radi in pobožno Mariji tako ljubo molitev, sveti rožni venec. Sv. Frančišek Saleški nam govori: »Molitev vsak dan rožni venec, kajti ta molitev zelo dopada Jezusu in Mariji.« Rožni venec Marija ljubi, in ker ga ljubi, zato po tej molitvi tudi deli vsakovrstne dobrote. Predolgo bi se mudil, ako bi vam hotel vse naštet, kar so ljudje dobrega že dosegli z molitvijo svetega rožnega venca; pa vsega tudi vam ne bi mogel povedati. Naj sledi le nekaj malega:

Po molitvi rožnega venca je bila zatrta kriva vera Albigenzov na Francoskem; premagani so bili hudi sovražniki

krščanstva leta 1571. pri Lepantu in leta 1717. pri Belgradu. Hrabri Tiroinci pripisujejo zmagi iz leta 1809. tej molitvi. In v sedanji vojski? Koliko tolažbe in usmiljenja je podelila Marija onim, ki so v svojih potrebah in stiskah molili rožni venec. — V bolnišnici je ležal — tako je pridigoval vojaški duhovnik — vojak v neznošnih bolečinah. Obe roki je imel večkrat prestreljeni, šrapnela mu je razparala trebuh in odtrgala obe nogi. Dolgo je revež čakal, preden je prišla pomoč. Trpljenje je bilo veliko. Gospod duhovnik ga vpraša, kako je mogel prenašati te muke. Vojak stegne roko izpod odeje, pokaže molek in reče: »Brez nje ga bi ne bil mogel vztrajati.« — Marija mu je blažila bolečine, ker je molil rožni venec. Ni čudno, da je rožni venec v sedanji vojski zopet prišel do svoje veljave. Ž njim gre vojak proti sovražniku in domači molijo rožni venec za svojega očeta, za brata, za sina; sploh rožni venec se moli za one, ki branijo domovino. A ne samo preprosti vojak in navadni ljudje ljubijo rožni venec, temuč tudi odlični ljudje in visoki častniki, da, sam presvetli cesar in njegova pobožna gospa kliče k Mariji v sedanji hudi stiski. Da, vsi pošteni in dobri verniki z rožnim vencem v roki zaupljivo obračajo svoje oči kvišku proti nebu — tja, kjer biva ona, »ki je pomoč kristjanov in tolažnica žalostnih« — kakor ji pravimo v lavretanskih litanijah. A ne samo v današnjih hudih časih, tudi sicer se pogosto moli rožni venec, moli za žive in za mrtve.

Marijini otroci! Tudi vi večkrat molite rožni venec: doma, v cerkvi, pri procesiji. S tem pokladate najlepše rožice na svojo duhovno mater, na Marijo. Nekaj bi pa rad vedel, namreč kako opravljate Mariji tako milo in prijetno molitev? Ali zaspano, raztreseno, tjavendan? Prepričan sem, da Marijo vsi prav radi imate. Zato pa pobožno molite rožni venec; mislite na ono, kar izgovarjate, premišlujte skrivnosti, to je ono, kar se pristavlja vsaki češčenimariji. Le na tako molitev se z dopadajenjem ozira Marija in deli obilne milosti. Recí danes: »Ljuba Marija! vselej hočem rad in pobožno moliti sveti rožni venec.« Amen.

P. Arhangelj Appej, katehet.

22. Nagovor pri sprejemu v Marijin vrtec.

Otroci so se zbrali in uvrstili po dva in dva. Dečki so imeli šopke na prsih, deklice v belih oblekah pa vence na glavi. Ura udari dve. Zvonovi se oglase. Mlada procesija se vzravna in odide v cerkev. Med bučanjem orgelj se otroci pred velikim oltarjem postavijo v vrsto. Gospod župnik izpregovori: »Srečni otroci! Danes boste dosegli ono, po čemer ste hrepeneli že več časa. Marija, božja Mati, vas bo danes sprejela za svoje otroke.

Ko vam bom dal Marijino svetinjico, boste postali Marijini otroci — Marija pa bo postala vaša posebna varihinja in mati. Srečni boste v Marijinem vrtcu. — Preljubi moji otroci! Ta velika sreča čaka danes tudi vas. Prišli ste danes semkaj, da vas Marija sprejme v svoje varstvo. Vem, da že komaj čakate tega veselega trenutka, a ne samo vi, tudi vaši dobri starši se vesele z vami; najbolj pa je vesela Marija, ker se bo danes njen vrtec pomnožil z novimi rožicami — z dobrimi otroci. Marijin vrtec bo postal večji; Marijin vrtec — pravim; a kaj je to? Poslušajte!

Vrtnar je mož, k se peča s cveticami. Nima samo v lončkih posajenih rožic, temveč ima poleg hiše ali kje drugod večji prostor, ki je ograjen; temu ograjenemu prostoru pravimo: vrt. V njem rastejo vsakovrstne cvetke: rdeče, bele, rumene, pisane. Vrtnar skrbi zanje: jih presaja, zaliva, obrezuje. Kako krasno je samo pogledati lepo urejen vrt! Kako prijetno šele hoditi po cvetočem vrtu, zlasti v pomladanskem času! — Dragi otroci! Tudi Marija ima svoj vrt na zemlji; tudi mnogo lepih rožic ima. Seveda ne takih kot vrtnar — ne, ampak Marijine rožice so vsi pridni otroci, tisti otroci, ki se njej posebno posvete. In veliko ima Marija takih dečkov in deklic na svetu. Vsi ti so zbrani okrog nje; pravimo: v Marijinem vrtcu so. Kakor je vrt ograjen, da je zavarovan pred nezgodami, tako je nekako tudi Marija zagradila svoje otroke — svoje rožice, da ne more do njih hudobni duh in drugi zapeljivci. Dà, sama biva med njimi, jih varuje pred hudim, opominja k dobremu in moli zanje. In glej, ljubi otrok, danes je prišla ura zate, da boš sprejet v Marijin vrtec; danes boš postal Marijina rožica, danes boš izvolil Marijo za svojo čuječo vrtnarico! Oh — pomisli, kaj boš dosegel danes! Marija, kraljica in gospa, bo postala tvoja posebna varihinja, in ti boš postal njen poseben ljubljenec — njen mili otrok. Do te časti si se sicer povzdignil v onem trenutku, ko je trpeči Zveličar izpregovoril tretjo besedo na križu: »Glej, tvoj sin!« — »Glej, tvoja mati!« (Jan. 19, 27.) A danes te čaka še večja sreča. Marija, ta mogočna gospa in mati, te hoče od te ure z vso materinsko skrbjo noč in dan spremljati na vseh tvojih potih, in želi te imeti na vsak način pri sebi v nebesih. Marija te bo torej danes sprejela v svoje posebno varstvo. In ti — moj otrok! Ti se pa hočeš danes vsega izročiti Mariji — postati njen otrok. Znamenje te vdanosti med Marijo in teboj bo svetinjica, katera se bo danes zasvetila na tvojih prsih. Kako srečen si! Vsaj beremo o Mariji, »da hodi okrog in išče, koga bi rešila« (Bernardin Batiški). Ako se nebeška Mati že za druge toliko trudi, kako bo šele skrbela in molila za svoje otroke, za tiste, ki so v njenem vrtcu. Dragi otroci! O njej smete upati le najboljše; Marija je mati usmiljenja in milosti. »Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda« (Preg. 8, 35). Dà, iz Marijinega vrtca vodi pot v nebesa. — A ne zanašajte se samo

na Marijo. Tudi vi morate pokazati, da ste Marijini otroci. In kako? S tem, da boste odslej dalje bežali pred grehom in natančno izpolnjevali pravila Marijinega vrtca. Podobica, katero bo danes sprejel vsak, nosi zadaj zapisano, kaj mora storiti Marijin otrok. To-le je natisnjeno: 1. Prejmi svete zakramente vsak mesec! 2. Ljubi Marijo in moli vsak dan molitvico: »O Gospa moja!« 3. V cerkvi se vedi lepo in pobožno! Tudi drugod se obnašaj vedno tako, da boš vsem v zgled. 4. Starše ubogaj rad; ne napravljaj jim nikoli jeze in žalosti! 5. Ne pij opojnih pijač. (To beri s podobice in razloži.) Te lahke dolžnosti vam nalaga Marijin vrtec. Kdo jih ne more izpolnjevati? Vsak jih lahko. In kdo jih bo? Vsi, dà, vsi. Iz ljubezni do Marije bo torej vsak tako živel, kakor zahtevajo pravila Marijinega vrtca. In na tak način boste dobri otroci — otroci Marijini; sinovi in hčerke nebeške kraljice. O kolika sreča za vsakega! — Bližal se je Marijin praznik — brezmadežno spočetje. Čim bliže je bil, tem težje so ga pričakovali otroci v nekem mestu, in sicer zato, ker je bil ta dan določen za sprejem v Marijin vrtec. Medtem ena deklica hudo zboli. Lepo je prosila Marijo, da bi vsaj do praznika vstala iz postelje ter z drugimi postala njena hčerka. Marija je sklenila drugače. Prišel je težko pričakovani dan — praznik Marijin. Veselega obraza so klečali otroci pred oltarjem. Obljubili so Mariji zvestobo in ljubezen — bili so sprejeti v njen vrtec. Nato gredo vsi z gospodom k bolni deklici. Soba je bila izpremenjena v kapelico. Marijina slika, lepo okrašena, je visela na steni, ob straneh so gorele sveče. Mašnik sprejme tu ubogo revico v Marijin vrtec, po katerem je tako zelo koprnela in prosila goreče. Z drugimi vred je sedaj tudi ona Marijin otrok. Srečna in zadovoljna, dà, vesela je, čeravno leži bolna. »Oh — Marijin otrok sem, Marija je moja mati; hvala ti, ljubi Jezus, da si mi podelil to veliko srečo« — tako je vzdihovala uboga deklica. Dopadla je Mariji, svoji materi. Še isti dan proti večeru je Marija prihitela z angeli k njej ter odpeljala njeno čisto dušo v nebésa; kjer je mati, tam je sedaj tudi hčerka. Umrla je torej deklica, umrla kot Marijin otrok, in sedaj počiva v naročju svoje najboljše matere.

Ljubi otroci! Da bi se laže zveličali, izročite se danes popolnoma Mariji. Ljubite in častite svojo nebeško mater. Nikoli ne pozabite nanjo! Sedaj, ko učenci in učenke bodite v Marijinem vrtcu, ko odrastete, stopite v Marijino družbo. Na ta način boste celo življenje Marijini otroci — Marija pa vaša posebna varihinja in mati. Z bistrim očesom bo Marija čula nad vami, nad svojimi otroci, varovala vas pred grehi in prosila svojega Sina, naj vas sprejme v nebésa. Dà, Marijini otroci se bodo veliko laže zveličali kakor drugi. Ker pa vem, da želite vsi gledati Boga, Marijo, angele in svetnike tam gori, zato naj reče vsak danes v tej slovesni uri — pred sprejemom v Marijin vrtec, takole: »O Marija, danes te izvolim za svojo mater; nikdar se

nočem ločiti od tebe: v življenju hočem tebi služiti, po smrti pa tebe gledati v nebesih.« — Tako boste rekli vsi, kajneda — pa tudi izpolnjevali ta sklep. O blagor vam — moji otroci! — blagor tudi vam, dragi starši! Marijini otroci so srečni tu in v večnosti; po njih pa srečna tudi oče in mati. — O Marija, sprejmi v svoj vrtec tu pričujoče otročiče, varuj jih in blagoslavljalj! Amen.

P. Arhangelj Appej, katehet.

23. O vedenju v cerkvi.

Bila je judovska velika noč. Jezus gre z učenci v Jeruzalem k prazniku. Ko stopi v tempelj — o groza! — najde velik nered, in zasliši silno vpitje v hiši Gospodovi. V templju je bil pravi semenj. Ljudje so kupovali in prodajali: vole, ovce, golobe; menjavali so denar. Ta zloba pograbi sicer tako ljubeznivega Jezusa. Silno se razjezi. Iz vrvic splete bič, izpodi ljudi iz templja ter reče: »Moja hiša je hiša molitve, vi pa ste jo storili jamo razbojnikov.« (Luk. 19, 46.) — Dragi otroci! S tem ravnanjem je hotel mili Jezus opomniti ljudi, naj se dostojno obnašajo v templju. Še bolj pa želi, da bi se lepo vedeli v cerkvi. V jeruzalemskem templju je bival Bog le v podobi temnega oblaka — v cerkvi pa se daruje živi Jezus vsak dan — v cerkvi resnično stane največji gospod noč in dan pod podobo kruha — v cerkvi Bog deli vsakovrstne dobrote. Kako sveta je pač vsaka katoliška cerkev! Spodobi se, da se v njej lepo in dostojno obnašamo.

Leta 1099. so kristjani osvojili mesto Jeruzalem in izvolili pobožnega Bogomira za kralja. Nerad je sprejel ta mož kraljevo čast. Vdal se je, ker so ga prosili. Postal je tedaj kralj Svete dežele. Ni pa dopustil, da bi se na njegovi glavi svetila zlata krona, in sicer zato ne, ker je na tem kraju nosil naš Zveličar trnjevo krono. Sezul je tudi svoje čevlje in šel bos na Kalvarijo. Tu je padel na kolena in poljubljal tla, po katerih je hodil naš dragi Jezus in prelival svojo nedolžno kri. Tako visoko je čislal in spoštoval pobožni kralj Bogomir deželo, v kateri smo bili odrešeni. Ljubi otroci! Ali se to, kar se je enkrat godilo na Kalvariji, ne vrši v cerkvi? Hočem reči: ali se Jezusovo trpljenje ne ponavlja v hiši božji? Le poglejte na altar! Kaj se godi tam? Rekli boste: »Sv. maša se daruje.« Prav. Vprašam pa: Kaj je sv. maša? V katekizmu smo se učili: »Sv. maša je vedna daritev nove zaveze, pri kateri se Jezus Kristus nekrvavo daruje svojemu nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina.« Pri sveti maši se torej Jezus daruje kakor nekdanj na Kalvariji. Na altarju teče njegova kri za naše grehe. Na skrivnosten način tukaj trpi, umira in nam deli svoje milosti. O cerkvi govori sv. Hipolit tako: »Vsak dan se daruje dragoceno Kristusovo telo in njegova kri na skrivnostni mizi.« O kako svete reči se gode v cerkvi! V

njej se ponavlja ravnotisto, kar se je vršilo veliki petek na Kalvariji. Ljubi otroci! Omenjeni kralj Bogomir se je vrgel na tla in poljubljal zemljo, v kateri je skoro pred dvatisoč leti stal Jezusov križ. Ni li potem tudi naša dolžnost, da se lepo in dostojno obnašamo v cerkvi, v kateri se isto godi kot nekdanj na Kalvariji, in to vsak dan in pred našimi očmi. Da, še več! Isti Jezus, ki prihaja pri sveti maši na altar, noč in dan stanuje v cerkvi. Tabernakelj je njegovo stanovanje. Angeli ga obdajajo in molijo. Večna luč nam oznanja to veselo resnico. O kako imenitne so naše cerkve! V njih torej prebiva najvišji Gospod in Kralj, oni Gospod, o katerem je vzklíknil prerok Jeremija: »Gospod, tebi ga ni enakega; velik si ti, in veliko je tvoje ime v moči.« (Jer. 10, 6.) Da, cerkev je stanovanje živega Boga, in zato se imenuje tudi hiša božja. Kako lepo bi se torej morali obnašati pred najsvetejšim Bogom! — Dijak je klečal v cerkvi poleg mladega princa. Neprestano je princ nadlegoval svojega tovariša z raznimi vprašanji. Dijak mu ni odgovoril na nobeno vprašanje, slednjič pa je rekel: »Oprostite, presvetli, učili smo se v šoli, da moramo v cerkvi moliti in ne šepetati.« Princ je spoznal svojo napako in se poboljšal. Otroci moji! Kako se pa vi obnašate na tem svetem kraju? Je li vas Jezus vesel, ko vas vidi pred seboj tu v svoji hiši — v cerkvi? Vest pravi marsikateremu, da je grešil v cerkvi, grešil s tem, da je govoril, se oziral, suval in bil raztresen. Pred živim Bogom, ki vse vidi in vse ve; ve tudi naše najskrivnejše misli, pa se je vedel tako grdo! Dostojno obnašanje in pobožnost se spodobita za hišo božjo; to dvoje še prav posebno, ako pomislite, koliko dobrot ste že dobili v cerkvi in jih še prejimate.

Vprašam: Kakšni ste prišli na svet? Z grehom — se glasi odgovor. Kje se je vaša duša očistila in posvetila? Ali ne v cerkvi pri sv. krstu? Nadalje: Kje ste prejeli Sv. Duha, da bi se mogli varovati greha, lepo živeti in se zveličati? V cerkvi — pri sv. birmi. Kje se vam odpuščajo grehi? V cerkvi — pri spovedi. Kje ste prvič sprejeli Jezusa v svoje srce, in kje ga prejimate v svetem obhajilu? V cerkvi pri angelski mizi. Glejte, ljubi otroci, kako dobrotljiv je pač ljubi Jezus do vas v svoji hiši — v cerkvi. In če še pomislite, da vam z nebes ravno na tem svetem kraju dohaja veliko dobrega za dušo in telo, da se tu za vas daruje sveta maša, da se moli za vas, celo Jezus sam prosi za vas. Ali ne bi bilo nevhvaležno, če bi tu z grdim obnašanjem žalili svojega Boga?

Pobožni mašnik Bleton je večkrat opozarjal otroke na dva angela, ki sta klečala v njegovi cerkvi, eden na desni, drugi na levi strani tabernakeljna. Vsak je imel na glavi širok trak iz papirja; na enem papirju je bilo napisano: amare! to je, ljubi Jezusa! na drugem pa je stalo: tremere! to je, tresi se pred njim! Otrok moj! V cerkvi ljubi Jezusa in tresi se pred njim. Ljubi ga,

ker se zate daruje pri sv.maši, radi tebe noč in dan stanuje tu in ti deli mnogo dobrega; a tresi se pred njim, ker kaznuje vsako nespodobno obnašanje. Zapomni si: Bog vse vidi. Amen.

P. Arhangelj Appej, katehet.

+ Dr. Janez Ev. Krek.

Največjim papežem prišteva zgodovina Leona XIII. Neizmerne so njegove zasluge za duhovni napredek in za pospeševanje gmotnih koristi vseh slojev krščanskih narodov: V modroslovju sv. Tomaža Akvinskega je pokazal učenemu in cmikanemu svetu pot, kako naj deluje, da bode vse javno življenje uravnano po pravih krščanskih nazorih, — duhovne in svetne omikance je s posebnim uspehom izpodbudil, da so delovali za blagostanje delavskega in kmečkega stanu. Prvim možem posameznih narodov pa moramo prišteti one voditelje ljudstva, ki so — v soglasju s svojimi škofi — osrečili svoje rojake z izvrševanjem idej Leona XIII. Med Slovenci je to zgodovinsko delo izvršil dr. Janez Ev. Krek, ob čigar nenadni smrti († 8. okt.) ravno sedaj žaluje ves narod. V neštetihih sožalnicah se poudarja pomen njegovega delovanja, najpomembnejše pa so besede prevzvišenega sarajevskega nadškofa dr. Josipa Stadlerja, ki pravi: »Duboko me dirnula tužna vijest o smrti doktora Krika, toga velikog muža, kojim je Providnost božja osrečila slovenski narod, da ga po njemu na krščanskim temeljima socijalno, gospodarski i politički podigne. Slovenci gube u doktoru Kriku vodju, koji je svojim silnim duhom, svojim energijom i neumornim radom stvorio na načelima krščanske demokracije trajne temelje boljoj i svetlijoj budućnosti slovenskoga naroda.«¹

Mnogovrstno delovanje dr. Krekovo bode mogoče le polagoma primerno popisati,² ker on je bil »politik, pesnik, sociolog, znanstvenik, vzgojitelj in teolog«,³ mi se moremo danes le hvaležno spominjati njegovega sodelovanja pri »Duhovnem Pastirju« in opozoriti na njegove zasluge, ki si jih je pridobil na govorniškem polju.

¹ Katoliški list v Zagrebu, 1917, str. 507.

² Kot podlaga obširnemu življenjepisu bodo pristrčno pisani članki, oki s jih ob dr. Krekovi petdesetletnici napisali nekateri hveležni učenci svetnega in duhovskega stanu in izdali z naslovom: Ob petdesetletnici dr. Janeza Ev. Krika (str. 95, cena 2 K.).

³ Slovenec 1917, št. 231.

Že l. 1907. je pisal prof. dr. Anton Medved v svoji razpravi »Zgodovina slovenskega cerkvenega govorništva«¹ o dr. Kreku: »Dr. Janez Evangelist Krek je posebno odličen sodelovnik »Duhovnega Pastirja«. Rojen je bil 25. decembra l. 1865. pri Sv. Gregoriju na Dolenjskem; gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Ljubljani, kjer je bil v mašnika posvečen l. 1888. Štiri leta se je izobraževal v višjih bogoslovnih naukih v Avguštiniju na Dunaju. Nekaj časa je bil kaplan v Ribnici, potem stolni vikar v Ljubljani in od l. 1893. namestni, od l. 1895. pa redni profesor bogoslovja v ljubljanskem semenišču. Od l. 1897. oziroma 1901. je državni in deželni poslanec in slovi kot prvi politični govornik ter vodja socialnega gibanja na Slovenskem. V »Duhovnem Pastirju« je l. 1897. objavljajl obširne osnove za cerkvene govore, zajete zlasti iz sv. pisma in spisov sv. Tomaža Akvinskoga, s posebnim ozirom na apologetična in socialna vprašanja. V postnih govorih, ki jih je imel v ljubljanski stolnici l. 1906. (priobčeni so v »Duh. Pastirju« leta 1907.), je mojstrsko opisal ideal osebnosti in značajnosti — značaj Kristusov. Ker je vsak ideal neizčrpen, je povzel le nekatere najlepše poteze Kristusove osebnosti: njegovo religioznost, ki se kaže v ljubezni in zlasti v socialnosti te ljubezni, njegov pogum v trpljenju, združen z vdanostjo v voljo Očetovo, njegovo odpuščajočo ljubezen, njegovo vzgajajočo ljubezen, nazadnje pa je opisal Kristusa kot ideal in središče vse kulture. V »Društvenem govorniku« priobčuje zanimive govore, v katerih slika na podlagi poročil sv. pisma, cerkvenih očetov in paganskih pisateljev socialne organizacije prvih kristjanov.«

Tudi po l. 1907., ko je izšel navedeni popis dr. Krekovega delovanja na polju slovenskega cerkvenega govorništva, je sodeloval slavni govornik pri »Pastirju«. V I. zvezku »Društvenega govornika« — priloge »Pastirjeve« — so poleg peterih govorov o socialnih organizacijah prvih kristjanov (Podporna blagajna — Delo in njegova organizacija — Organizacija krščanske ljubezni — Bolniki — Sužnji) še naslednji dr. Krekovi govori oziroma predavanja: Domače knjigovodstvo — Novi tiskovni zakon — Kolportaza — Zemljiška odveza. V III. zvezku »Društvenega govornika« je njegov govor: »Kako se je v novejšem času izpremenilo gospodarstvo v obrti?« Dva dr. Krekova govora o volitvah (Volitve in osnova pridige o volitvah) sta objavljena v »Duhovnem Pastirju« l. 1900. in na željo naročnikov ponatisnjena l. 1911.

Seveda so navedene pridige in govori le majhen del velikega števila govorov, ki jih je imel dr. Krek v cerkvi, v zbor-

¹ Voditelj, l. 1907, o dr. Kreku str. 413.

nici, na shodih in v društvih. Poročila naših, čeških in hrvaških katoliških shodov, poročila v dnevnikih o raznovrstnih zborovanjih in društvenih prireditvah in zlasti stenografični zapisniki deželnega in državnega zbora bodo dala gradivo za zbirko dr. Krekovi govore. Iz njih se bode mogoče učiti govorništva tudi onim, ki niso slišali dr. Kreka samega govoriti. On je bil govornik, kakor se najdejo redko tudi med velikimi narodi. Vsi merodajni avstrijski časniki namreč soglašajo v tem, da je bil dr. Krek izreden govornik. Praški katoliško narodni »Čech« piše: »Dr. Krekove govore je poslušala cela zbornica z nemim občudovanjem in zasluženim spoštovanjem. Vsak njegov govor v zbornici je bil dogodek dneva. I takrat, ko se je kot razdraženi lev bojeval za pravico in resnico, mu niso niti nasprotniki odrekli priznanja in občudovanja.«¹ — »Reichspost« pravi: »Prve volitve pete kurije l. 1897. so privedle dr. Kreka v državni zbor, kjer je kmalu vzbudil pozornost kot nadarjen govornik in vzoren delavec. Od tedaj je bil največja življenjska moč pri vseh socialno-gospodarskih delih.«² — »Arbeiter Zeitung« piše: »Dr. Krek je presenetil po globini svojega umevanja, po krepkem socialnem smislu, pravem demokratičnem čustvovanju in nič manj z ljubkostjo govora; tudi formalno je bil eden najboljših govornikov zbornice. Krek je prišel tudi takoj v najsprejeto vrsto poslancev.«³ — Olomuški češki katoliško-narodni »Našinec« pravi: »Dr. Krek je s svojim silnim temperamentom in s svojimi silnimi idejami elektriziral vsakega, kdor se je z njim srečal. Na Dunaju je koj obrnil nase pozornost. In tako je prišlo do njegovih potovanj po Češkem in njegovih govorov na čeških katoliških shodih. Njegovi govori so bili duhoviti, ognjevitni in smeli. Kjer je on govoril, je bila prava manifestacija.«⁴

Dr. Krek pa ni slovel le sam kot prvi govornik, ampak si je pridobil tudi veliko zasluho, da je v zgojil celo vrsto političnih in društvenih govornikov. Dosegel je to s svojim zgledom, pa tudi z navduševanjem za govorništvo in s podajanjem primernih tozadevnih pripomočkov. Pri vseh tečajih, ki jih je vodil, je poudarjal, kako naj zlasti inteligenca porabi svoje znanje v korist ljudstva, in kolike važnosti je v tem oziru govorništvo. Razvoj govorništva so pospeševala tudi njegova predavanja iz filozofije, zlasti iz psihologije (lit. v vel. 8°, str. 164) in etike (lit. v vel. 8°, str. 149, Ljubljana, 1905). Predaval je filozofijo na ljubljanskem bogoslovju in kot državni poslanec zasebno slovenskim akademikom, zbranim v društvu »Danica«.

¹ Gl. »Slovenca«, 1917, št. 242.

² Gl. »Slovenca«, 1917, št. 233.

³ Gl. »Slovenca«, 1917, št. 235.

⁴ Gl. »Slovenca«, 1917, št. 336.

Vso svojo govorniško moč je porabil dr. Krek, da bi ljudstvo dvignil na visoko socialno in gospodarsko stopnjo, a da bi pri tem ne izgubilo vere in temeljev nravnosti. Lepo se kaže njegov živiljenjski program v besedah, s katerimi je sklenil l. 1906. govore v ljubljanski stolnici o Kristusovem značaju. Ko je opisal našega Gospoda kot ideal in središče vse kulture, ko je opozoril na velik preporod, ki se vrši po geslu: Nazaj k Jezusu — je slovesno zaključil govor: »Za naš narod posebej in za našo deželo v prvi vrsti zahvalimo Boga, da stoji v tej verski renesanci, v tem verskem preporodu v prvi vrsti. Zahvalimo za to Boga, zahvalimo pa tudi tistega, ki kot namestnik Zveličarja tukaj v tej deželi noč in dan z besedo in delom samo eno kliče in ponavlja: Nazaj k Jezusu! Zahvalimo svojega škofa. Zase pa bodimo veseli, da živimo v tej dobi. In zavedajmo se, da je veselo, boriti se ob tem — morda za stoletja za naš narod tako pomenljivem času, da je sladko tudi umreti v tem boju!«¹

Nevenljiva slava spominu dr. Jan. Ev. Kreka!

Al. Stroj.

¹ Duh. Pastir, l. 1907, str. 169.

Pogled na slovstvo.

Christianus Pesch S. J., *Praelectiones dogmaticae*. Tom. I—IX. Editio quarta (tom. I—III incl.) et tertia (tom. IV—IX). Friburgi Brisgoviae. Sumptibus Herder MCMVIII—MCMXIV. Vel. 8°.

Dasi je danes homiletična literatura primeroma zelo obsežna — vojska jo je v zadnjih treh letih še izdatno pomnožila — in ne manjka niti po vsebini temeljitih, niti po obliki govorniško dovršenih del, mora duhovniku pri izdelavi govorov še zmeraj veljati za najboljši pripomoček sv. pismo ali dobra teologična knjiga. Malo obsežnejša dogmatika ali moralka ga za leta preskrbi z zadostno tvarino za cerkvene govore. Le-ti ga ne bodo stali mnogo več truda, kakor če uporablja že izdelane govore, zraven tega bodo pa njegovi govori po vsebini lepo urejeni, kar je eminentne važnosti za poslušalce. — Zgoraj omenjena knjiga znanega bogoslovnega pisatelja Chr. Pescha je kot pripomoček za cerkvene govore vsled tega priporočljiva, ker pisatelj težko tvarino obdelava v lahko umljivem jeziku in na tako široki podlagi, da govorniku, ki jo bo uporabljal, ne bo treba segati po drugih virih. Razen tega se knjiga odlikuje po tem, da odpre čitatelju bogato zakladnico vzvišenih misli cerkvenih očetov, katerih spise je Pesch takorekoč izčrpal v dokazovanju svojih tez. Delo, ki obsega devet zvezkov, je v letih 1908—1914, zvezek za zvezkom v mešanem redu, izšlo deloma v tretji, deloma v četrti, na podlagi najnovejše literature spretno izpopolnjeni izdaji. O večini zvezkov je tekom zadnjih let »Duhovni Pastir«, ko so izšli, prinesel že podrobnejša poročila. Slaba stran Peschovega dela je za nas, ki plačujemo marke s kronami, ta, da je cena primeroma jako visoka. Stane namreč M. 57.40, vsota, ki jo bodo zanj žrtvovale kvečjemu knjižnice.

Dr. Andrej Snoj.

Cesar kliče v boj proti domačim sovražnikom. Spisal Fr. K o v a č i č. (5. zvezek »Zbirke protialkoholnih spisov 'Sveta vojska'« v Mariboru.) Str. 16. Maribor 1917. Založila »Sveta vojska v Mariboru«. Tiskala tiskarna sv. Cirila. Cena 15 vin.

Dne 31. majnika 1917 je cesar Karol I. vpričo zastopnikov obeh zbornic avstrijskega cesarstva napovedal, da bo postavodaja in vlada morala voditi boj proti ljudskim boleznim. Na te cesarjeve besede naslanja neutrudljivi protialkoholni pisatelj svoj članek, ki zasluži, da ga ponatisnejo vsi naši politični listi. Kaže na alkoholizem kot na najsilnejši vir vseh ljudskih bolezni; kliče javnim oblastem, naj zapro vsaj dve tretjini krčem in žganjarn; vabi zlasti razumništvo, svetno in cerkveno, naj se pridruži protialkoholni organizaciji, da pomaga realizirati novo življenje. — Stavek: »Vsaka kaplja alkohola, ki ga mati popije, kadar malega nosi ali doji, je zanj strup,« je odpustljiva hiperbola, ker je tudi zmerno pitje matere za otroka jako škodljivo. Boljše pa je, če tudi take hiperbole odpadejo.

Tom. Tavčar.